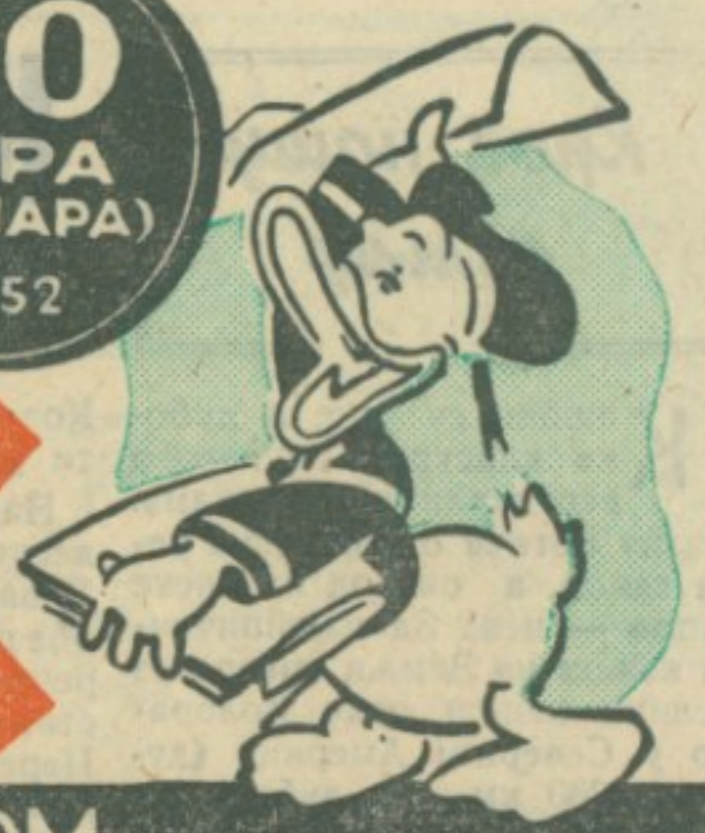

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

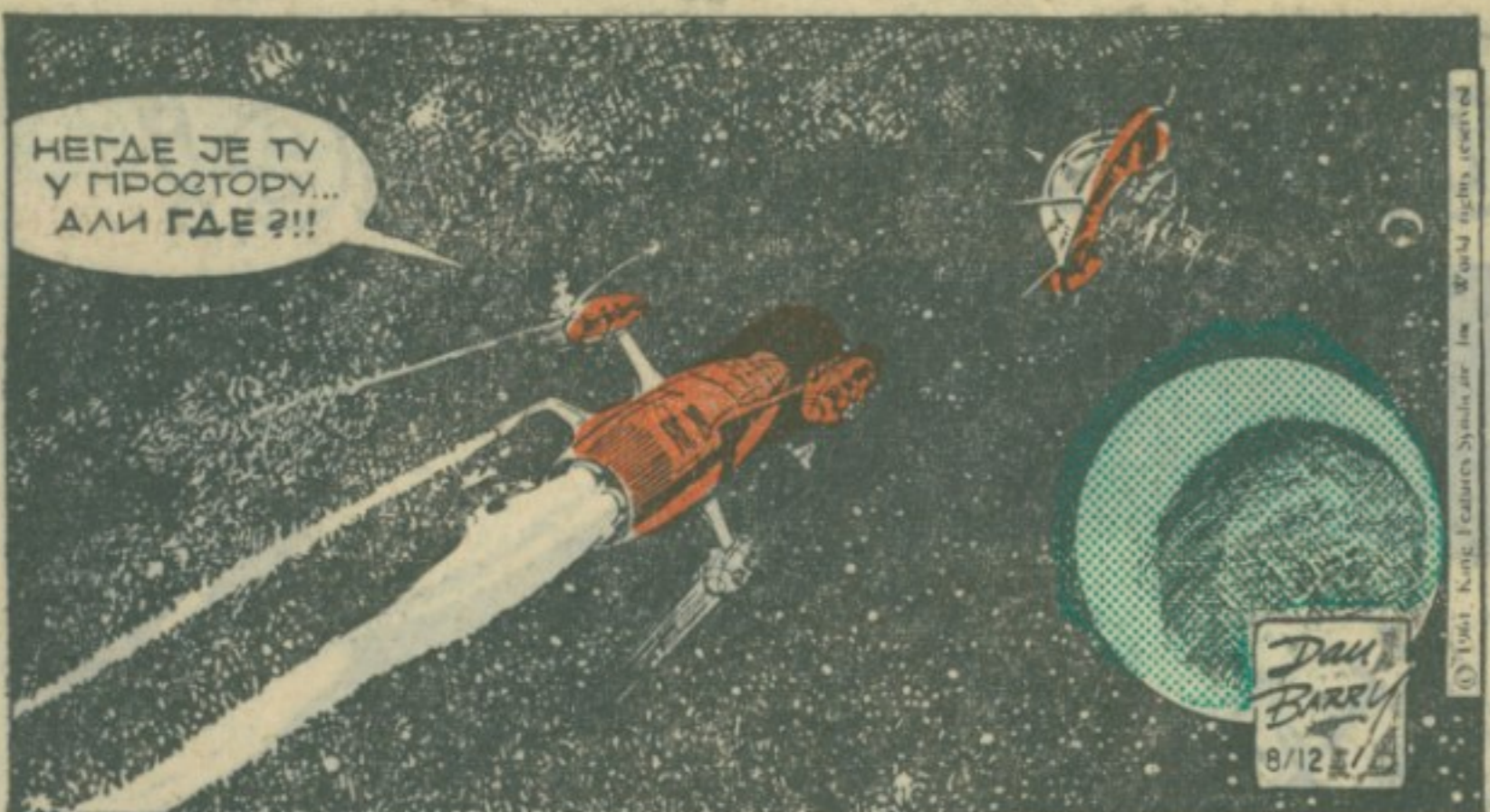

Година XXVII
Број 751
21. мај 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

ПОМОРАЦ-КОМЕДИОГРАФ
АНЕГДОТЕ
ШАХ
СПОРТ
ФИЛАТЕЛИЈА
ИЗ ЖИВОТА ЦЕКА ЛОНДОНА
МЕДВЕДИ ДРВОЈЕДИ
ЦИМА ЧИТАЛАЦ
ВАТРА НА ПАЦИФКУ
СТАРА НОВА МОДА
ОТАЋВИНА ГРОВОВИМА ОМЕЂЕНА

КРОЗ ВЕКОБЕ

НАЈСТАРИЈА ПОСТЕЉА

За најстарији део кућног намештаја на свету сматра се једна постеља коју су археолози нашли у гробу једног фараона. Њена старост процењена је на 4.000

година. Рам постеље, ноге и узглавље начињени су од ебонуса а дно јој је од испреплетеног ремења. По облику се готово и не разликује од данашњих лежаја. Најстарија постеља на свету чува се данас у кинеском археолошком музеју.

КАЗНА ЗА КЛЕВЕТНИКЕ

Карло V (1500—1556), шпански краљ и немачки цар, донео је један од најнеобичнијих зако-

на у историји права. Према томе закону клеветнике су кажњавали на тај начин што су читав дан морали да пузе по затворском дворишту „на све четири“ и да без престанка лају као пси.

РИМСКЕ ПРОТЕЗЕ

У време старих Римљана медицина, а нарочито хирургија, постигла је велик напредак. У „осам књига о здрављу“ Аулуса Корнелијуса Цезуса из I века наше ере описане су пластичне операције и поступак с поломљеним удовима.

Многим римским легионарима који су у рату изгубили руку или ногу хирурзи су стављали ме талне протезе.

Кроз нашу земљу

КАЊОНИ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Кањони су уске и дубоке клисуре са готово вертикалним странама. Назив потиче од шпанске речи сапоп, а ова од латинске саппа — цев. За најтипичнији кањон на Земљи сматра се Велики кањон реке Колорадо у Северној Америци (дугачак 380 км. а дубок до 1.800 м.), па се стога наводи као пример у географским уџбеницима и енциклопедијама. Међутим, скоро је непознато изузев малом броју наших географа, да Југославија има преко 60 кањона. Неки од њих незнатно заостају по дубини иза Великог кањона

Колорада, док су му по лепоти једнаки, па чак и лепши. Најдубље су се усекле две десне притоке Неретве — Дива Грабовица и Дрежанка, обе по 1.500 м. Познати кањон реке Таре према Обзиру достиже дубину од 1.300 м, а Неретвин код ушћа Диве Грабовице 1.200 м. Толико су дубоки кањони Радовне у валову Крме испод Пивске планине. Морача протиче кроз кањон Платије дубок до 1.000 м; кањоном пролази асфалтни пут. Исту дубину има кањон Дрине низводно од Шепан-поља. На слици Руговска клисура — кањон Пећке Бистрице.

Катапултирање испод воде

кљуна. Пилот би нашао сигурну смрт да заповедник носача није успео да готово у истом тренутку скрене брод у страну. Авион је наочиглед запрепашћених морнара смета потонуо.

Пилот је срећом био присебан. Чим се вода склопила над авионом, он је повукао ручицу свог седишта-катапулта и већ у идућем тренутку као тана излетео из воде. Из таласа га је спасао хеликоптер који је узлетео с носача авиона.

Лист америчке морнарице „Нејви тајмс“ донео је вест о необичном случају катапултирања једног пилота из реактивног авиона који је претрпео хаварију.

Катапулт на носачу авиона „Шангри Ла“ нека врста огромне „прашке“ која избацује авион приликом његовог узлетања, није био исправан и бомбардер „Круседел“ којим је пилотирао Џејмс Форстер, не прописно је одбачен. Због тога авион није могао да узлети већ се с носача авиона сурвао у воду, и то испред самог бродског

САВЕТ

Из једне куће у неком селу у близини Торонта, у Канади, излетела је узбуђена домаћица. Први пролазник кога је срела био је сеоски полицајац.

— У мој подрум завукао

се један скункс — повикала је. — Како да га се ослободим?

— Једноставно — одговорио је полицајац после краћег размишљања. — Од подрума до врта направите стазицу од мрвица хлеба. Животиња ће, идући тим трагом, изићи из подрума.

После једног часа жена је улетела у полицијску постају:

— Шта сад да радим? Учинио сам онако како сте ми саветовали и сада су у мом подруму два скункса. Тај други је наишао на стазицу од мрва и она га је довела — у подрум.

АНЕГДОТЕ

У СТИЛУ

Амерички телевизијски коментатор Ед Фицџералд живи у Њујорку преко пута једне баптистичке цркве. Недавно је са свог прозора приметио да се камени анђео на црквеном торњу преврнуо са свог постоља. Фицџералд је позвао телефонску црквену управу и свештенику који се јавно, кратко рекао:

— Желим само да вам пријавим једног палог анђела.

ОВДЕ ЈЕ РОД, ОВДЕ СКАЧИ

Неки човек више година беше одсутан из отаџбине. Враћајући се причао је свима око себе своја славна дела.

— На острву Роду — рече — све који су скакали над-

машно сам скоком. Многи становници острва који су били присутни могу бити сведоци моје вештине.

Тада му један од присутних грађана рече:

— Ако је истина што причаш, сведоци са Рода нису постер, непрописно је одба- скачи.

АВГУСТ И ВЕТЕРАН

Неки војник ветеран долазио је веома често до двора римског цара Августа да моли помоћ и никада није могао да проговори с њиме, јер је овај увек био окружен дворанима. Напоследку кад дође до њега, изложи му своју ситуацију.

— Видећу, пријатељу — рече Август — видећу!

Тада стари ветеран, раздера своју одећу и показујући му ране што их је у рату добио, отворено одговори:

— Погледај, царе, ја нисам говорио видећу, кад сам тело и живот изложио за те.

Август се не наљути већ даде војнику царску награду.

Ripley's — Веровали или не!

БОВАНИЈА ГАЛЕАЦА
(1353-1408)
ЗАПОВЕДНИКА
МЛЕТАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЗБОГ „ЗЛОЧИНА“
ШТО ЈЕ „ХУМАНО“ ПО-
СТУПИО ПРЕМА
ПОВЕЉЕНОМ НЕПРИ-
ЈАТЕЉУ ОСУДИЛО
ЈЕ МЛЕТАЧКО
ВЕЉЕ НА
СМРТ;
НА ПЛАВУ
МУ ЈЕ СТАВЉЕН
ЗЛАТАН ШЛЕМ
ЧИЈИ ЈЕ ВИЗИР
БИО НАТО-
ПЉЕН
ОТРОВОМ

ГРЕБИ
НЕМАЧКОГ ГРА
ДА ЕГЕНА
НАЛАЗИ СЕ
МЕДВЕД!
ГОДИНЕ 1582.
КАД ЈЕ ОПСЕДНУ
ТИ ЕГЕН УМИРАО
ОД ГЛАДИ ЈЕДАН
ИЗГЛАДНЕО МЕДВЕД
ПОВЕЉАО ЈЕ ИЗ
КАВЕЗА — НЕПРИ-
ЈАТЕЉ СЕ ТАДА
ПОВУКАО СМАТРА-
ЈУКИ ДА ГРАД КО-
ЈИ МОЖЕ ДА ХРА-
НИ МЕДВЕДА ИМА
НЕОГРАНИЧЕНЕ
ЗАЛИХЕ
НАМИРНИЦА

НАЈСТРАШНИЈА
БУРА У ИСТОРИЈИ
НА БЕНГАЛСКИ ЗАЛИВ ОРУЧИ-
ЛА СЕ 20 СЕПТЕМБРА 1735. ГОДИНЕ
СТРАХОВИТА БУРА КОЈА ЈЕ УНИШТИ-
ЛА 20.000 БРОДОВА И БАРКИ, ПО-
ДИГЛА НИВО ЗА 12 МЕТАРА И
УБИЛА 300.000
ОДОВА!

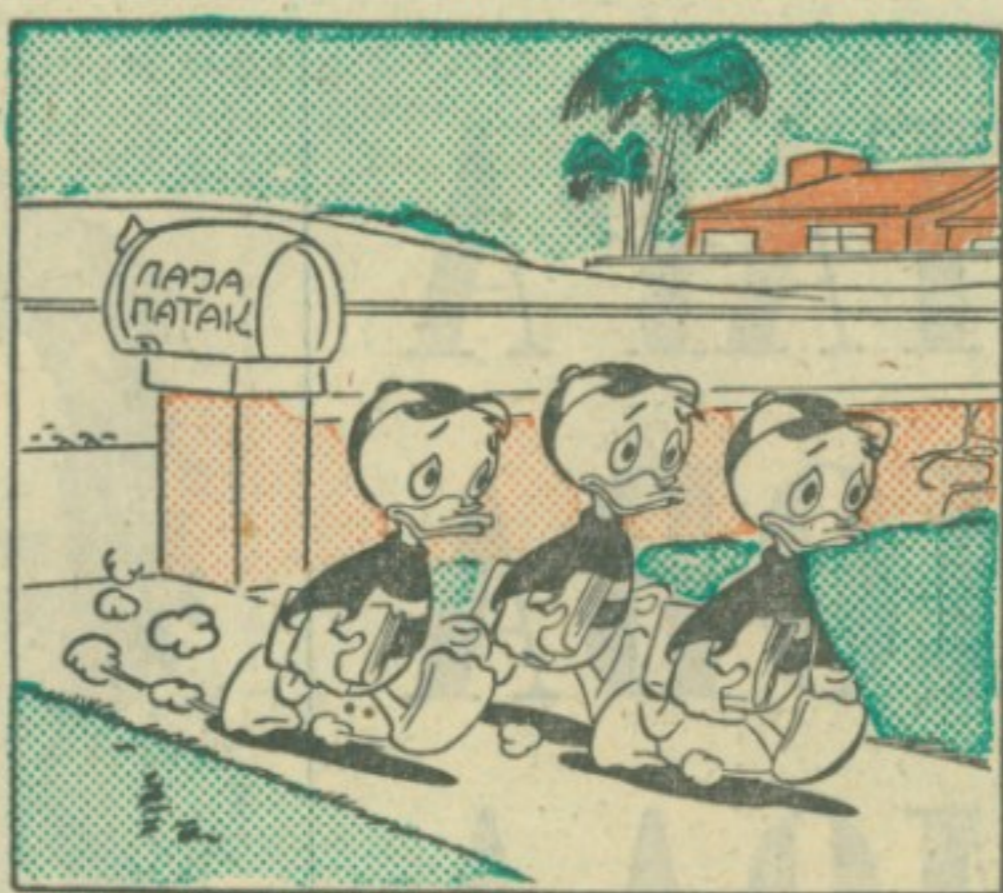
ПОДВОДНА
ПРВКАЛИЦА
ДУБОВОДНА СИПА
HETEROTRIS DISPAR
БЕЖЕЋИ ОД НЕПРИ-
ЈАТЕЉА ИЗЛУЧУЈЕ
ТЕЧНОСТ КОЈА У ДО-
ДИРУ С ВОДОМ
„ИСПАЉУЈЕ“
ЧИТАВЕ ОМЛОВЕ
СВЕТАЉНИХ
ИСКРИ

КРУНА
КОЈА ЈЕ БИЛА
ДАТА ЈЕДНОМ
БУДИСТИЧКОМ
ЛАМИ КАО
ПРИЗНАЊЕ ЗА
ПОДА ВЕКА
СЛУЖБОВАЊА
БИЛА ЈЕ
УКРАШЕНА
СА 5
ЛОБАЊА!

Лейтирицу „ЛИСТ“
КОЈА ЖИВИ НА ТРИНИДА-
ДУ ПРИРОДА ЈЕ ТАКО БЕ-
ШТО КАМУФЛИРАЛА ДА
ЊЕНА КРИЛА ПОТПУНО ЛИЧЕ
НА ЛИШКЕ КОЈЕ ТРУДИ

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ЗНАТЕ ЛИ ШТА ЈЕ КОРФБОЛ?

Према мишљењу неких спортских стручњака корфбол није ништа друго до једна варијанта кошарке. Међутим, и поред тога што су ове две гране спорта очигледно рођаци, корфбол у свом развоју не само да је очувао самосталност, него се што је још важније, све више удаљава од кошарке.

Први и најкрупнији корак у страну био је направљен већ у моменту његовог рођења, на самом почетку 20. века. То се догодило овако: дански учитељ Брокхаузен видео је у Шведској необичну игру чији је циљ био да се округла лопта баца у алку причвршћену на крају мотке. Код куће је Брокхаузен заменио алке корпама и саставио правила нове игре за екипе од по 12 играча (6 мушкараца и 6 жена). Он је ту игру назвао „корфбол“ (корф — је синоним енглеске речи — баскет — корпа).

С временом правила игре су се мењала. До данашњег дана остао је непромењен само број играча као и мешовити састав екипе. Димензије игралишта порасле су за више од два пута, сада оне износе 90 x 40 м. Игралиште је подељено на три једнака дела који су добили називе „одбрамбена зона“, „неутрална зона“ и „зона напада“. По два мушкарца и по две жене играју у свакој зони, коју не смеју да напуштају. После свака два постигнута поготка играчи мењају зоне јер је циљ корфбола да — сви играју све, тј. играчи морају бити „универзални“.

За игру се употребљава обична кошаркашка лопта, а циљ је игре као и у кошарци

да се лопта убаца у корпу. Корпе су причвршћене за дрвене стубове на висини 3,5 м. Иначе то су најобичније корпе направљене од прућа, само, наравно, без дна. Као и

у кошарци забрањено је трчати с лоптом у руци. Правила борбе на снагу иста су као и у кошарци.

Посебно је наглашено да се мушкарци боре против мушкараца, а жене против жена. Трајање игре је као у фудбалу, два полувремена по 45 минута. Једно важно правило подсећа на игру хокеја на трави: стубови с корпама налазе се у игралишту тако да се може играти „иза коша“ и он да се могу постизати погоци

Корфбол је врло популаран у Холандији и у Белгији. Презентације ових земаља одлазе на демонстрационе игре у Енглеску, Аустралију и Африку. И поред тога корфбол за сада није стекао светско или бар, европско признање и целокупно међународно пољу своди се на сусрете Белгије и Холандије. То

љубитељима ове игре не смега, постоји чак и Међународна федерација чије се седиште налази у Ротердаму.

У Холандији постоји 450 клубова корфбола са 60.000

првој лиги се налази 12 најјачих клубова. Сваки клуб има још и дечије и омладинске екипе.

Корфбол је национални спорт Холандије. Међутим, у појединим областима ове земље постоје разне варијанте корфбола. На југу земље, на пример, где је међу становништвом много католика, не игра се корфбол у коме учествују мушкарци и жене, што наравно не одговара принципу и духу ове гране спорта. Али страст навијача је свуда иста. Најбољи, као Ани де Јонг или Рикос Махнес, познати су целој Холандији и њих једнако обожавају и деца и њихови дедови. Када је 38-годишњи Махнес из амстердамског клуба „Лутос“ недавно напустио корфбол, одржана је иста онаква свечаност као у Енглеској у част славног Стенли Метјуса.

Рекорд громогласности

Аустријска певачица Роза Милбахер, која се прославила интерпретирањем тиролских песама, има невероватно јак глас. Толико јак да су за њега заинтересовани стручњаци за акустику. Мерења нарочитим апаратима показала су да њен глас има јачину од 102 фона. Да бисте могли да упоредите рећи ћемо вам да пнеуматична бушница ствара буку од 90 фона.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Јак саобраћај

Шила саобраћајача зауставио једну жену која кроз град вози брзином од око 100 километара на час.

— Зар не знате да је забрањено возити кроз град брзином већом од 90 километара на час?

— Али, како могу да возим 90 километара на час кад нема ни пола часа откако сам кренула од куће — одговори му жена.

— То је друга ствар, у том случају можете проћи — рече јој промућурни саобраћајач Шила.

Бизнисмен Шил

Шила хоће да рекламира свој планински хотел па је у подножју планине прикуцао овај плакат на једно дрво:

Дођите у наш хотел! У њему ћете моћи да уживате у миру и самоћи. Планинским стазама које воде до нашег хотела могу да прођу само магарци. Верујте, у овом тихом кутићу осећаћете се као код своје куће.

Чиниоци у свакој прилици

Паја Патак, који је навикао да га код куће ујутру буди видни часовник са кукавицом, отишао на летовање у село. Једно јутро, зачу се из оближње шуме кукање праве кукавице. Онако бундо

ван Паја поче да броји, па кад изброја 27, скочи на постоле и повика:

— Тешко мени! Никад се нисам пробудио тако касно, сигурно ћу закаснити на посао.

Никад му није јасно

— Влајо — каже учитељ — страшно си неписмен. Зашто кад ти нешто није јасно не погледам у граматiku?

— Али — буну се Влаја — мени није јасно шта ми није јасно.

Јунок

— Синоћ сам — прича Раја својим друговима — пао с лествица високих десет метара.

— Јеси ли се много ударио? Јеси ли плакао? — желе да знају другови.

— Ништа ме није болело. Ни сузу нисам пустио.

— Чудно!

— Шта ту има чудно. Стајао сам на најнижој пречки.

Миша код лекара

Мали Миша био је са читавим разредом на редовном контролном лекарском прегледу. Када се вратио кући пита га Мики:

— Па, Мишо, је ли те лекар добро прегледао?

— Није — одговори Миша. Само ме је узео за руку и погледао да ли му часовник праве кукавице. Онако бундо

УСПЕХ С ДУГАЧКОМ КОСОМ: ФРАНЦ ЛИСТ

Мода дугачке косе код младиха коју су лансирали енглески певачи битлси у ствари представља само оживљавање једне старе моде. Сетимо се само: и Бетовен је био „чупавац“ јер је и он имао неку врсту „битлс-фризура“. Дугачку косу имали су у младости Франц Лист и Наполеон, а Гете, Шилер и Моцарт чак су носили неку врсту перина.

И у ранијим вековима мушкарци су носили дугу косу чији су крајеви били увијени у природне или вештачке „локне“. А они којима је природа ускратила бујну косу прибегавали су вештачкој: носили су достојанствене перике какве се данас могу видети још само у Енглеској, где се традиције дугу чувају, и то на главама судија.

Моцарт је као младић имао свој први озбиљан сукоб са оцем, кога је иначе готово слепо слушао, кад је дошао на „потпуно луду мисао“ да одсече свој перчи.

Наполеон је тек пред само крунисање за цара Француске одсекао своју дугачку, мада ретку, косу. Савременици су забележили да је тако подшишан изгледао млади и мушкарци у Француској, угледали су се на Наполеона и скратили косу. Али, с његовом влашћу прошла је и мода кратке косе. Јер,

чим је Наполеон био прогнан на Свету Јелену, на главама људи епохе бидермајера „грива“ је поново почела да расте. И време романтизма и новопробуђеног национализма одликовало се дугачком косом. У Немачкој је чак дуга коса код му-

ДУГОКОСИ СТУДЕНТ: КАРИКАТУРА ИЗ ПРОШЛОГ ВЕКА

СТАРА НОВА МОДА

УМЕТНИК С ЛАВЉОМ ГРИВОМ: БЕТОВЕН

шкараца била знак потпуног припадања „немачкој нацији“. Тек с настанком немачког царства и пруског милитаризма те моде је нестало. Војнички кратко подшишана коса постала је тада симбол пруских милитариста и њихових присталица. И одмах је дошла реакција на ту моду: по дугачкој коси, пуној бради и меким шеширима распознавали су се до краја века убеђени демократи. Слободомисли професори и социјалисти били су последњи који су се у Европи одрекли ових спољашњих атрибута мужевности и напредних схватања.

Дугачка коса је улазила у моду и постала немодерна више пута за последњих неколико столећа. Била је симбол ројалиста и милитариста, да би касније постала знак за распознавање оних који су се борили за права и слободу човека.

Данас дугачку косу углавном имају младићи који се одушевљавају електричним гитарама и, бучном музиком. Многи им то замерају. Али, као што је недавно казао један енглески педагог нису сви „чупавац“ празноглавци као што ни сви празноглавци нису — чупавац.

ПОДВОДНА ПУШКА УСИСАВА РИБЕ

Занимљива новина. Пушка за подводни риболов која не избацује харпун. Када се при тисне ороз, ствара се вакуум који усиса извесну количину воде а заједно са њом и рибу на коју је пушка уперена. Ова подводна пушка има магацин, али не за чување патрона, већ уловљене рибе. Риба у том магацину дуго остаје жива.

Дојодило се у... Дојодило се у... Дојодило се у... Дојодило се у...

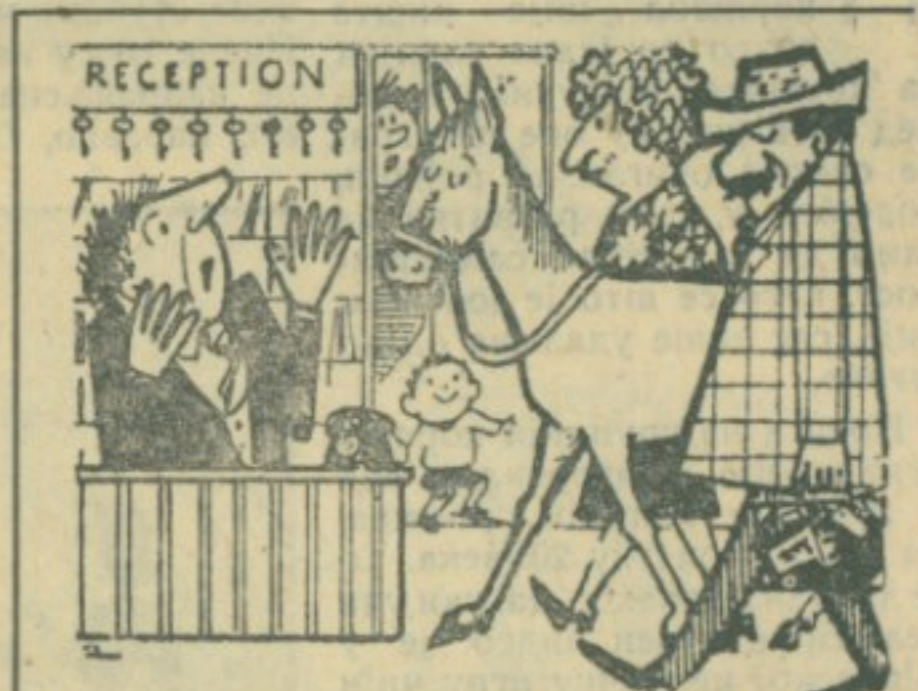
... Бостону. Цон Сантос изгубио је првог дана службовања своје ново запослење. Сантос се запослио као возач оидољених кола која преносе новац. Док је он са својим пратиоцем уносио новац у банку, кола су заједно са 350 милиона динара, оружјем и муницијом — нестала. Сантос је заборавио да извуче кључ од вола.

... Сједињеним Америчким Државама. Колико је нетрпељивост међу спорским функционерима узела маха показује чињеница да је играчима једног клуба често забрањено да разговарају са својим противницима. Само у току ове године кажњено је новчаним казнама 15 играча безбола због тога што су у паузи пријатељски раскидали с противницима.

... Луизијани. У завидном „узрасту“ од 63 године успео је Ендрију Тевенет да поново освоји светски рекорд у количини поједених ракова који је једном, пре више од 25 година, већ држао. Тевенет је овом приликом појео 18 килограма ракова. Црвен у лицу као куван рак изјавио је да је овог пута теже дошао до титуле рекордера.

... Аризони. Брачни пар Бунел питао је у једном хотелу да ли би могао добити собу у којој би провео ноћ и њихов четвороноги љубимац. Портир им је одговорно потврдио. Следећег јутра пар је напустио хотел с једним — снажним коњем. За преноћиште овај пар љубитеља коња морао је да плати таксу тро-струко већу од уобичајене.

... Камбери. Групу играча карата који су покушали да постигну светски рекорд у дужини играња брица, најмлађи келнери одржавали су у будном стању на тај начин што су с времена на време „пудали“ на њих из водених пиштоља. Али им то није помогло. Недостајала су им још три часа од досадашњег рекорда који износи 114 часова.

... Паризу. Жан Моро, који је због крађе био осуђен на десет месеци затвора, успео је да побегне из казненог завода. Неколико дана касније управа завода добила је пакет са затвореничким оделом и уз њега пропратно писмо. Моро је писао да тачно враћа све што је у затвору добио на реверс. На крају је додао да је — живот диван.

... Хјустону (Тексас). На једној од главних улица недавно је полиција ухапсила један накресан пар. Један од ухапшених пуштен је уз кауцију кући, док је други морао да се прво истрезни у полицијској станици. Тај „други“ био је у ствари један млади аллигатор кога је његов сопственик успео да напије и поред заштитне корпе на њушци.

... Масачусетсу. Један клуб за мршављење у Њу Бедфорду морао је да се исели из својих просторија на другом спрату једне иначе солидно зидане грађевине јер је грађевинска инспекција утврдила да под не може да издржи укупну тежину 75 чланова који желе да се вежбањем ослободе сувишног сала.

ПЕРНАТИ ГРАДИТЕЉИ ИНКУБАТОРА

У средњем веку људи су још веровали у виле, вештице и друга мистика бића. Али када је Џемели Карери, један од осамнаест учесника Магеланове експедиције који су после путовања око света остали у животу, причао да у Аустралији постоје птице које граде инкубаторе за извођење птица његово казивање сви су сматрали за обичну морнарску измишљотину.

Три века касније, када су европски досељеници унутрашњости Аустралије открили ове инкубаторе, поверовали су да су то гробови домородачких ратника. И тек је пре двадесетак година аустралијски научник доктор Фрит почео да испитује „тајанствене могиле“ да би, најзад, објавио да су та узвишења заиста инкубатори.

На први поглед може се учинити да птице чији се младунци легу из инкубатора воде безбрижан живот беспосличара. Међутим, стварност је сасвим другачија.

Ова птица, врста коке из групе мегаподес, тешка је око килограм и по, а њена јаја само су упола мања од њених: тешка су и преко 200 грама. Поред тога женка носи та за њен раст цинковска јаја једно по једно у интервалима од четири до осам дана, али преко целог лета тако да за једну сезону снесе око 35 комада. Како на јајету треба да лежи седам недеља да би се из њега излегао птић, то би женка морала једновремено да лежи на седам до десет јаја, тешких укупно преко два килограма, значи више од њене сопствене тежине. Птици није остало ништа друго него да — измисли инкубатор.

„Гориво“ за инкубатор састоји се од влажне, гњиле траве и лишћа. Док трава и лишће труле, ствара се знатна количина топлоте. Ако би се гомила оваквог горива оставила без потребног надзора, она би могла да се прегреје па чак и запали.

И тако, птицама које граде инкубаторе потребни су влажна трава и лишће. А где их наћи у аустралијској полулуц

тињи где током читавог лета, у време кад се из јаја изводе млади, киша уопште не пада? Сува трава не трули па према томе и не одаје топлоту.

Због тога припрема за обезбеђење инкубатора горивом почиње у јесен, шест месеци пре но што женка снесе прво јаје. Својим снажним ногама мужјак ископа јаму дубоку око три метра. Затим је напуни травом и лишћем. А то није мали посао: да би се добила толика количина траве птица мора да ногама и кљуном „покоси“ круг чији пречник достиже 75 метара. Постепено од траве, изнад јаме, израсте брежуљак на чијем врху остаје левкасто удубљење. Током зиме сва киша слива се кроз тај левак у јаму и кваси траву.

Нешто пре почетка пролећа, када настаје сушни период, мужјак који је сам обавао све „земљане радове“ и припремио гориво, враћа се својој јами. Раскопава је и претреса масу по неколико пута на дан. При томе се у ваздух подижу читави облаци топле паре. Тако он претреса гњилу траву све док из ње не изађе сва сувишна топлота и не добије се потребна температура — 33 степена.

Тек тада он дозвољава жени да уђе у инкубатор и то на кратко време, само да снесе јаје. Да би јој то омогућио он у брежуљку-инкубатору ископа ходник. За то му треба више од једног часа. Затим он жени, која стрпљиво чека негде у близини, даје знак да може да приђе. Женка се приближава и брижљиво испитује удубљење, „собу“ где треба да остави благо.

Ако је женка незадовољна припремљеном „дечјом собом“ она се разочарано удаља од инкубатора и настави да чека. Мужјаку не остаје ништа друго но да затрпа тај ходник и копа на другом мес

ту. То може да се понови и три-четири пута, све док женка не буде задовољна.

Чим снесе јаје, женка напушта инкубатор и нестаје у шипрају. Враћа се тек после четири до осам дана да би положила друго јаје. За то време мужјак ради малтене од јутра до мрака да би на месту где су јаја одржао потребну температуру, јер топлота не сме да одступи од „норме“ више од једног степена.

У пролеће мужјак посећује инкубатор сваког јутра пре но што сване, прокопава ходник до „дечје собе“ и прави бунаре за вентилацију да би кроз њих одстранио сувишну топлоту која је у току ноћи била неопходна, а дању, кад упече сунце, може да буде опасна. Увече, пак, он затвара те отворе за вентилацију.

Кад наступи лето проблем проветравања инкубатора постаје још сложенији. Интензивност развијања топлоте је све мања јер се сагоревањем смањује резерва енергије у маси лишћа које трули. Али, за слеђујуће сунце прети да прегреје јаја у инкубатору. Због тога мужјак почиње да засипа инкубатор песком. Слој песка постаје све дељи уколико су летњи дани топлији. Срединном лета дебелина пешчаног покривача достиже један метар. То значи да птица не већа од наше кокошке треба да накупи и „истовари“ око петнаест кубних метара земље и песка.

Средином лета аустралијско сунце толико пада да чак ни тај слој песка не може да заштити јаја од прегревања. Мужјак тада прави у инкубатору нешто што би се могло назвати хладњачом. Рано ујутру, кад дува свеж поветарац, птица распростире око инкубатора много песка али у танком слоју — да би могао да се расхлади. Тек што заврши тај посао, мужјак почи

ње да тај охлађени песак убацује у инкубатор, што ближе одаји у којој су јаја. Жури се да то обави што брже, пре но што изгреје сунце.

Сваког јутра, заправо крајем ноћи, мужјак тај песак који расхлађује јаја избацује из инкубатора, поново га растире да би се охладио и опет га пре сунца враћа у инкубатор.

У јесен, кад сунце није више толико јако а резерве горива у инкубатору су већ на измаку, мужјака очекује сасвим супротан задатак. Сада се мужјак не појављује крај инкубатора пре десет часова. У то време је сунце већ довољно јако. Брижни родитељ скида песак са инкубатора све док изнад „дечје собе“ не остане слој од свега десет сантиметара. Сада животворна топлота подневног сунца може да продре до унутрашњости инкубатора. Али, ноћи су сада већ прилично хладне.

Зато мужјак распростире песак да се преко дана загреје да би га пре но што падне ноћ поново сакупио и њиме заштитио инкубатор од ноћне студени. Сада песак игра улогу пећи.

Да би ставио на пробу термодинамичко „знање“ птице, доктор Фрит је једном у непосредној близини инкубатора ставио три електричне грејалице. Мужјак се страховито узнемирио јер је, противно његовом искуству, у инкубатор почела да продире топлота из њему непознатог извора. Ипак, прокопавајући „бунаре“ за расхлађивање, повећавајући и смањујући пешчани ортач, наносећи хладан песак, мужјак је увек предузимао све потребне мере да у „дечјој соби“ одржи потребну температуру. Доктору Фриту нису успели ни други покушаји да у инкубатору измењивши топлотне услове. Мужјак има апсолутно непогрешив осећај за температуру и примећује ако се она промени и за десети део степена.

Али, и поред толико самопожртвованог труда птицама ретко успева да из свих јаја изведе птиће. Догађа се да јаке кише разруше инкубатор и поплаве толико чувану дечју собу.

И судбина младунца није лака. Њихови родитељи толико су заузети бригом за инкубатор да немају времена да пазе своје младе. Живот младунчета почиње тиме што оно мора само, без ичије помоћи, да се из средине инкубатора пробије на светлост дана. То тешко пробијање кроз натруло лишће и песак траје понекад петнаест до двадесет часова. Није ни чудо да многи птићи остану загушени, на пољовини пута.

Пробивши се напоље птић се обично сруши од исцрпље-

ности. Пошто се одмори неколико часова, диже се и трчи према најближем жбуњу да ту потражи уточиште. По правилу, он никад не види своје родитеље.

Али, кад птић-мужјак одрасте он ће исто онако вешто као и његов отац градити инкубатор мада никад није видео како се подиже та сложен грађевина.

КОКОШКА СА „ЗЛАТНИМ ЈАЈИМА“

У кокошњцу једног селца из малог швајцарског села Лодрино, живи једна кокошка која носи необично крупна јаја: свако је тешко око 180 грама. Поређења ради да кажемо да су обична јаја тешка отприлике 50 грама.

На нашој слици су кока-рекордерка и јаје које је она снела. Поред њега је јаје просечне величине.

ПИТАЊА

1. Колико је било муза у грчкој митологији?

2. Ко је аутор симфоније зване „Пасторална“?

3. Ко је пронашао кантипу за отпатке?

4. Ко су аргонаути?

ЗНАЈТЕ ЛИ?

Ових неколико питања помоћи ће вам да проверите своје знање из области које сте учили или сада учите у школи. За оне који не могу да одговоре на сва питања, дајемо на крају одговор.

ОДГОВОРИ:

1. Девет и то: 1) Калиопа, муза епског песništва и елџије; 2) Уранија, муза астрономије; 3) Полихимија, муза хорске и озбиљне поезије; 4) Ерата, муза љубавне лирике; 5) Терпсихора, муза игре; 6) Мелпомена, муза трагедије; 7) Талија, муза комедије; 8) Еутерпа, муза музике и 9) Клио, муза историје.

2. „Пасторална симфонија“ је дело Лудвига ван Бетовена (1770—1827).

3. Пронашао ју је француски управник полиције по имену Пубел.

4. Митски морепловци који су с Јазоном, по заповести краља Пелеја, бродом Арго пошли у Колхиду да донесу златно руно овна, на којем су Фрикс и Хела побегли у Колхиду. Уз Јозона главни су аргонаути: Херакло, Кастор, Полукос, Линкеј, Плеј, Орфеј, Тезеј, Мелеагар, и Пиритој. Помоћу кхери краља Ајета, Медеја, аргонаути су испуни-

ли тешке услове краљеве, дошли су у руца, па се Црним морем, Дунавом, Јадранским и Средоземним морем, вратили у Грчку.

5. Француски композитор Жил Масне чије су још опере осим „Вертера“, „Манон“ и „Дон Кихот“.

6. Врховни бог Зевс у хеленској митологији био је код старих Римљана познат под именом Јупитер.

7. Под називом „Људска комедија“.

8. Енглески бактериолог Александар Флеминг открио је 1928. године први антибиотик, пеницилин, чија је масовна примена отпочела 1942. године. Нобелову награду Флеминг је добио 1945. године.

9. Амерички инжењер Роберт Фултон саградио је први употребљиви пароброд „Клермонт“, који је 1807. године запловио реком Хадсон код Њујорка.

ПИТАЊА

6. Како гласи латинско име митолошког бога Зевса?

7. Под којим су заједничким именом познати Балзакови романи?

8. Ко је открио пеницилин?

9. Ко је пронашао пароброд?

5. Ко је аутор музике у опери „Вертер“?

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

НЕШТО КАСНИЈЕ.

КЊЕРИ, ЕДВАРД НАС ЈЕ НАПУСТИО! ЈА ТО НИСАМ ЖЕЛЕО...

ОХ, ОУЕ! ШТА СМО МУ УЧИНИЛИ? ЗАШТО ЈЕ ОТИШАО?

ДОЗНАО ЈЕ ДА МИ ЈЕ ДОДЕЛЕНО ИМАЊЕ БЕВЕРЛИЈЕВИХ! ИМА РАЗЛОГА ДА СУМЊАМ ДА ЈЕ ЊЕГОВО ПРАВО ПРЕЗИМЕ БЕВЕРЛИ! ОТИЋИ БУ ОДМАХ ДО ЊЕГА... ДА СЕ ОБЈАСНИМО!

ОХ, ОУЕ! КАКО САМ НЕСРЕЋНА!

МОЈ БРАТ ЈЕ ОТИШАО У ФРАНЦУСКУ ДА СЕ ПРИДРУЖИ ЦАРСКОЈ АРМИЈИ! НИ МОЈЕ СЕСТРЕ ВИШЕ Нису ту!

МОГУ ЛИ ДА УЅЕМ... ДА НА МИРУ ПОРАЗГОВАРАМО!

ВИДИТЕ, МЛАДИЊУ! ЈА САМ ТРАЖИО ТАЈ ПОСЕД САМО ДА БИХ СПРЕЧИО ДА НЕ ПАДНЕ НЕКОМ ДРУГОМ У РУКЕ! СПРЕМАН САМ ДА ГА ВРАТИМ ПРАВИМ СОПСТВЕНИЦИМА!

ЖАО МИ ЈЕ ШТО СМО ПОГРЕШНО СУДИЛИ О ВАМА! ЕДВАРД ЈЕ У ФРАНЦУСКОЈ! МОРАМО ЧЕКАТИ ДОК СЕ НЕ ВРАТИ!

УСКОРО ЈЕ КРОМВЕЛ УМРО И ЦАРС СЕ ВРАТИО У ЕНГЛЕСКУ...

ЕДВАРДЕ! ЕНО ТВОЈИХ СЕСТАРА!

КОЛИКО СУ ПОРАСЛЕ!

7 ДАНА КАСНИЈЕ

ХЕТЕРСТОУН ВАМ ЈЕ ВРАТИО ВАШ ПОСЕД! ПОСТАРАЈУ СЕ ДА ЗА ТО БУДЕ НАГРАЂЕН! САД СЕ МОЖЕТЕ ПРИДРУЖИТИ СВОЈОЈ ПОРОДИЦИ!

ХВАЛА СЕР!

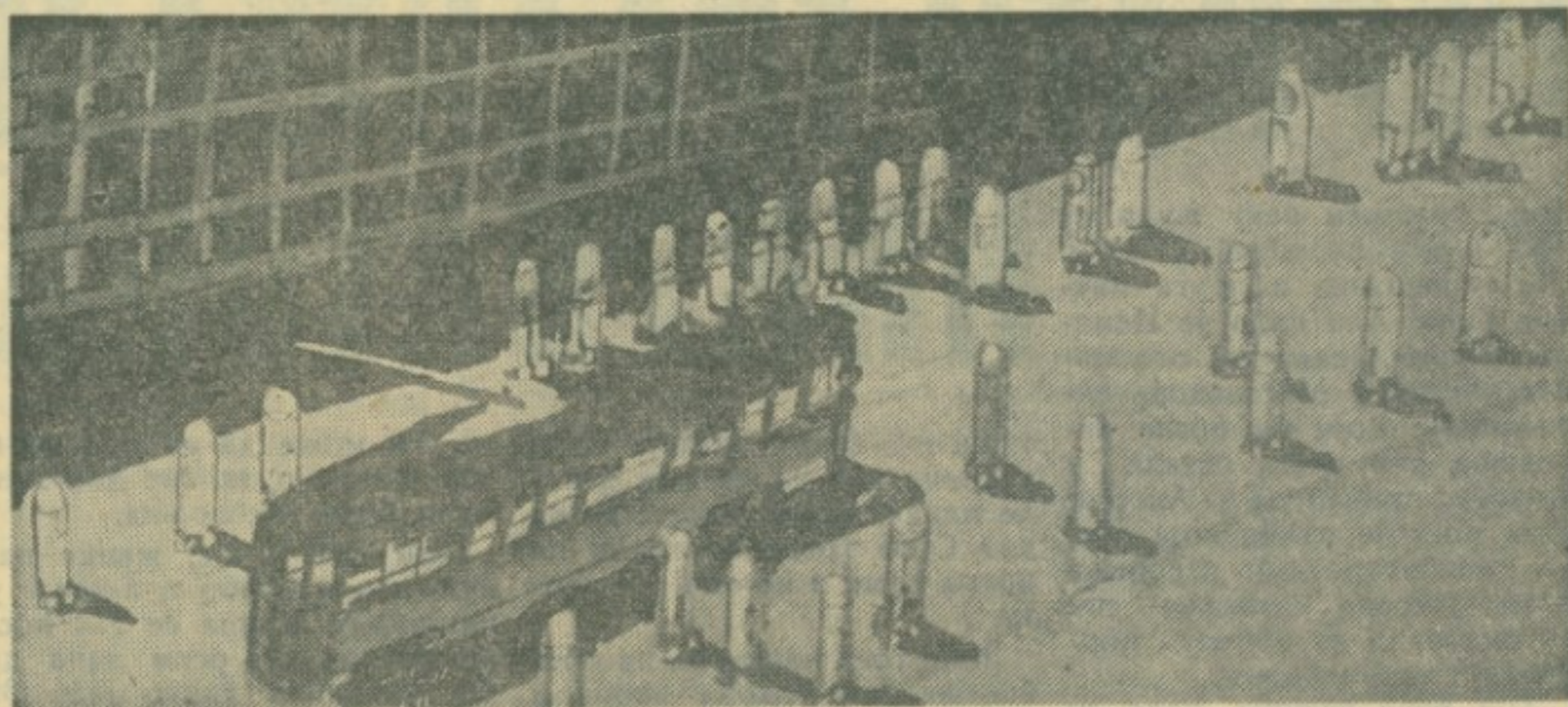
ЕДВАРД СЕ ВРАТИО У ПОРОДИЧНИ ДОМ ГДЕ ЈЕ ЗАТЕКАО ХЕТЕРСТОУНА, ЊЕГОВУ КЊЕРКУ, КЛАРУ РЕТКЛИФ, СВОЈЕ СЕСТРЕ И БРАТА. ОДМАХ ЈЕ ЗАПРОСИО КЊЕРКУ БИВШЕГ ИНТЕНДАНТА...

СРЕЋАН САМ, ЕДВАРДЕ, ИАКО ГУБИМ СВОЈУ КЊЕР!

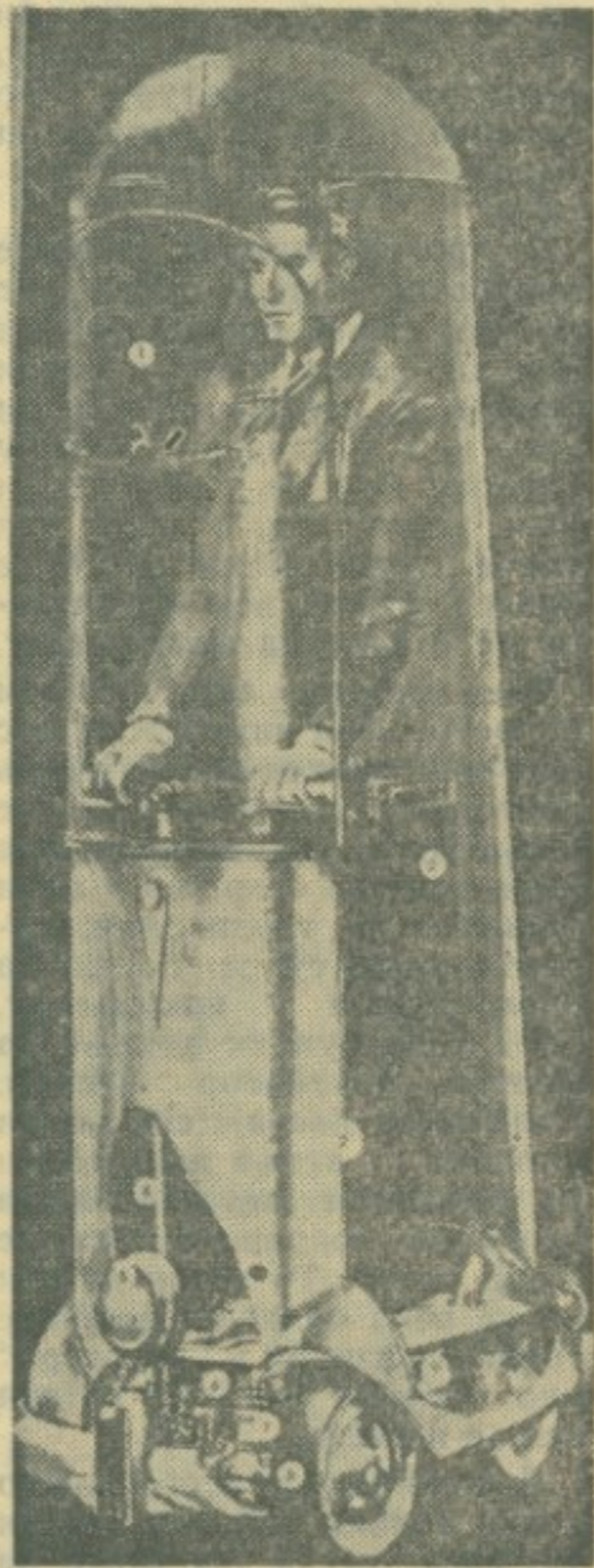
НЕ ГУБИТЕ КЊЕРКУ ВЕД САМО ДОБИЈАТЕ И СИНА! НИКАД НЕЋУ ЗАБОРАВИТИ КОЛИКО ВАМ ДУГУЈЕМ!

ОТАДА СУ СВИ ЖИВЕЛИ У СТАРОМ ДОМУ БЕВЕРЛИЈЕВИХ

КРАЈ

СОЛО АУТО

Свима нам је познато како изгледају градски и приградски саобраћај у такозване „шпиц сате“ када радни људи иду или се враћају са посла. Улице су закрчене, аутомобили просто мисле, колоне аутомобила застају сваки час тако да нам некад изгледа да су ноге најбрже превозно средство.

Управо то нагнало је једног италијанског конструктора да замисли такозвани „стојећи ауто за једну особу.“ Овај ауто има неколико предности над већ постојећим. Приликом паркирања заузима минималан простор, док нека данас модерна кола у којима се вози, можда, само један човек, заузимају велики паркинг простор. Купола изнад возача начињена је од

неломљивог плексигласа, из ње се пружа видљивост на све стране. Возач нити седи нити стоји, положај му је сличан као у возача трамваја. Таблица за управљање личи на ону са мотоцикла, тежина целог возила износи 70-80 кг, а може да развије максималну брзину од 40 км/час. Трошкови израде нису високи, те би се аутомобил веома брзо амортизовао. Аутомобил је тако конструисан да је његово превртање, иако је висок, готово немогуће.

Слика показује како конструктор замишља улице великог града у време поласка на посао.

Хоће ли ови практични и јевтини аутомобили освојити свет, показаше будућност.

ПОД МИКРОСКОПОМ ВРЕМЕНА

КАМЕЛЕОН НИЈЕ КАМИЛА

Историја је забележила занимљив случај: због сличности речи један познати уметник насликао је нешто сасвим друго од онога што се тражило. Та „жртва лингвистике“ био је флорентински сликар Паоло Учело.

Паоло ди Доно назван Учело, савременик и пријатељ великих уметника ренесансе Мезача и Донатела, ушао је у историју сликарства као уметник обузет једном великом страху: да на своја платна што тачније пренесе перспективу. Откривање закона перспективе толико је одушевљавало Учела да је, заборављајући на сан, проводи читаве ноћи у решавању најразличитијих задатака и проблема из ове области. Свака слика представљала је за Учела само повод да црта предмете посматране из најразличитијих углова и са разних одстојања. У тој области достигао је право савршенство. Учело су нарочито полавиле за руком ратне сцене у којима су, са истим успехом, биле представљене и личности у првом плану као и оне у позадини.

како пише Вазари, замени животињу сличну гуштеру с огромном и нескладном пустињском животињом и да уместо малог камелеона нацрта камилу како разјапљених чељусти гута ваздух и њиме пуни свој стомак.

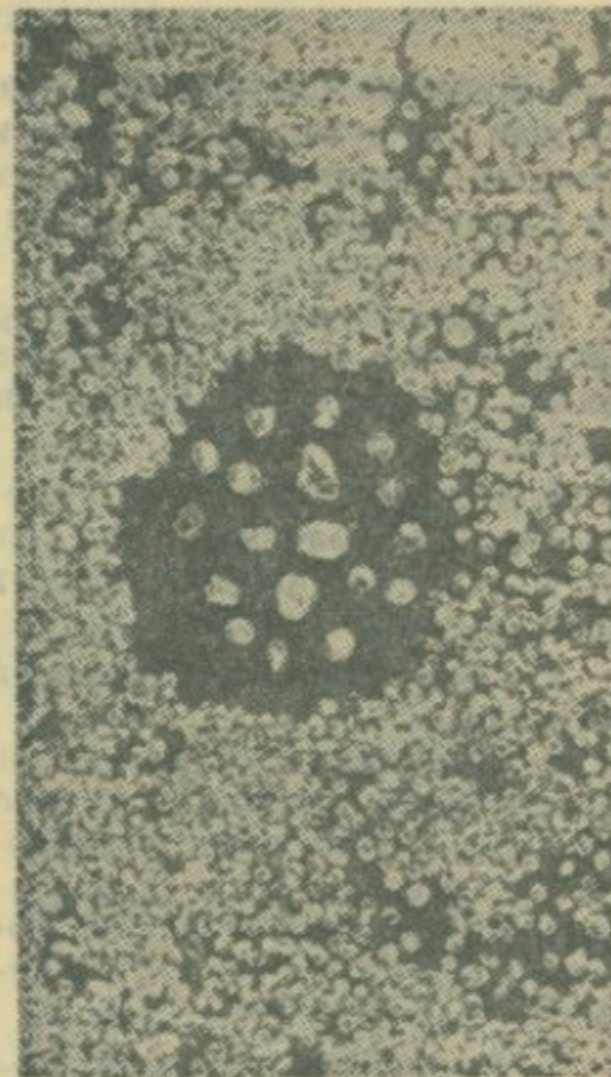
На жалост, као и многа друга дела ренесансе ни ова фреска није сачувана.

НИЈЕ НАОПАКО

Ова слика није погрешно постављена приликом штампања листа. Камера је забележила једну вежбу будућег астронаута. Намагнетисане ципеле на магнетској површини — и човек се шета по таваници као мува. Како се он при томе осећа — то је друго питање.

ДИЈАМАНТИ С МОРСКОГ ДНА

На обалама југозападне Африке, у Атлантском океану ради јединствено предузеће: ту се на дужини од 400 миља ваде са морског дна дијаманти. Овај је подухват почео пре близу две године и отада је са морског дна извађено драгог камења у вредности од 12.000 карата. Експлоатацију врши мали пловачки рудник са којег се специјалним пумпама ваде наслагне морског дна, а из њих се пречишћавањем добија драго камење.

ДРАГО КАМЕЊЕ ИЗ МОРА

ПОСТРОЈЕЊЕ ЗА ВАЂЕЊЕ ДИЈАМАНТА

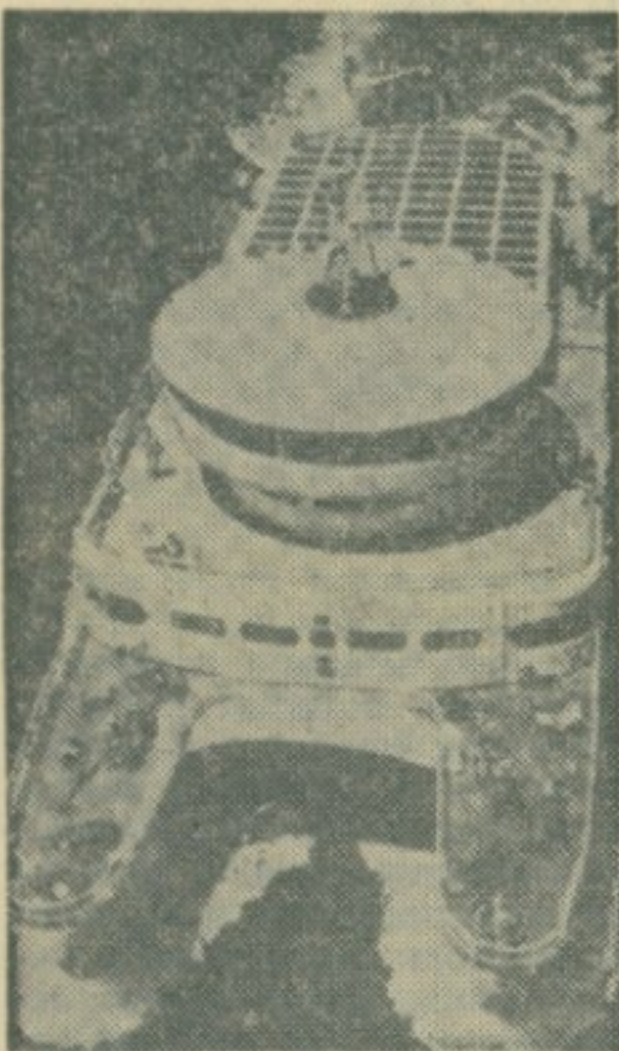

ФОТО-АПАРАТ ЗА ДАЉИНУ

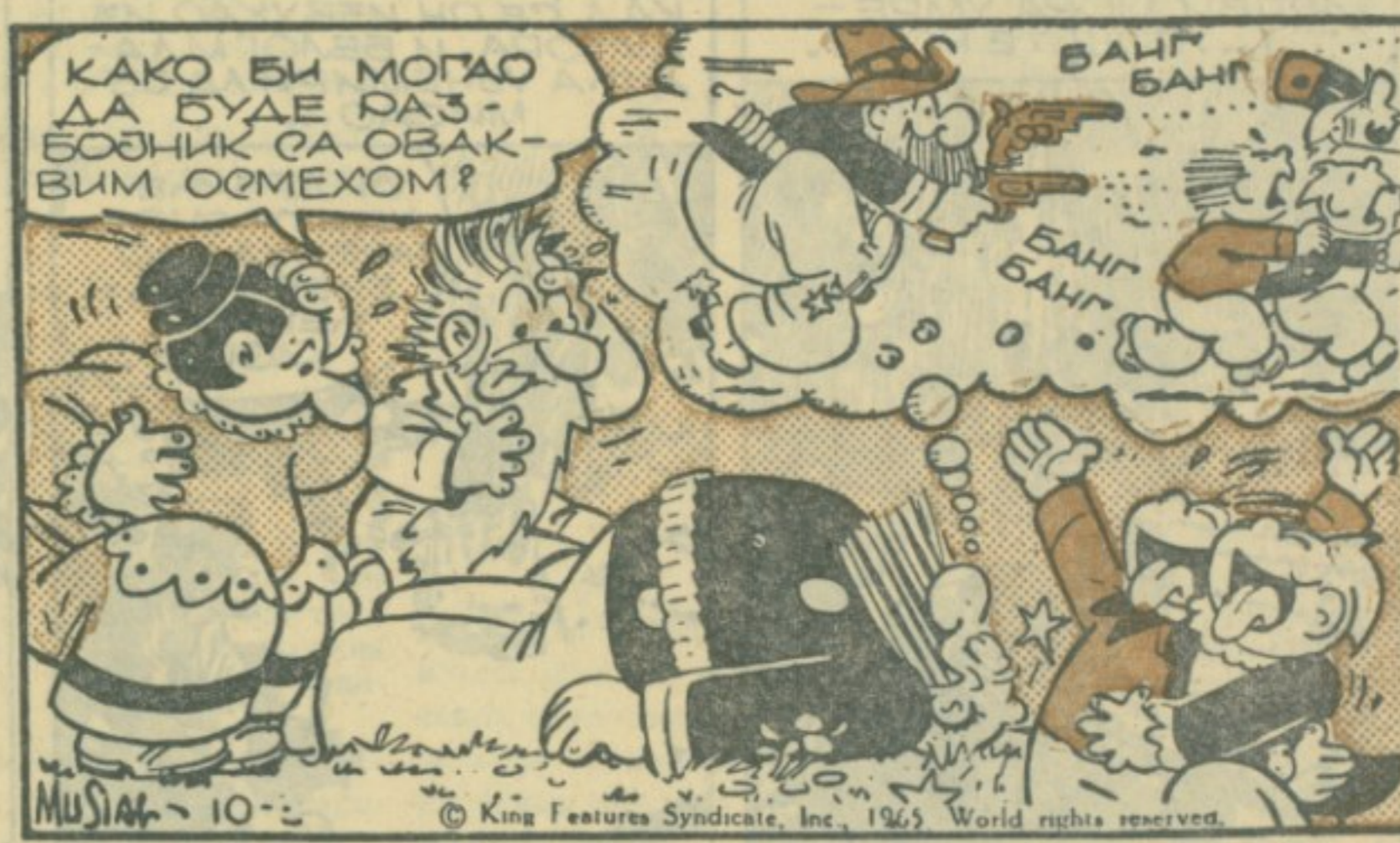
Стручњаци једне јапанске творнице фотографских апарата недавно су конструисали нови тип фото-апарата помоћу којег може да се снима и на даљини већој од 300 метара. То се постиже захваљујући једном одашљачу са антеном. Стручњаци ове творнице надају се да ће овај тип фото-апарата обрадовати нарочито оне који воле да снимају дивље животиње: сада ће моћи лако да сниме своје „љубимце“ а да се при том не изложе опасности.

На слици: млада Јапанка држи одашљач с антеном а поред ње се види фото-апарат који такође има антену помоћу које хвата сигнале и истовремено фотографиса.

НЕОБИЧАН ФЕРИБОТ

У једном јапанском бродоградилшту недавно је конструисан први катамаран, брод у облику сплава. Назван је још и „морска палата“ због свог раскошног изгледа. Иначе, овај ферибот може да прими 317 путника а саобраћаће између Хирошимае и острва Шикоку.

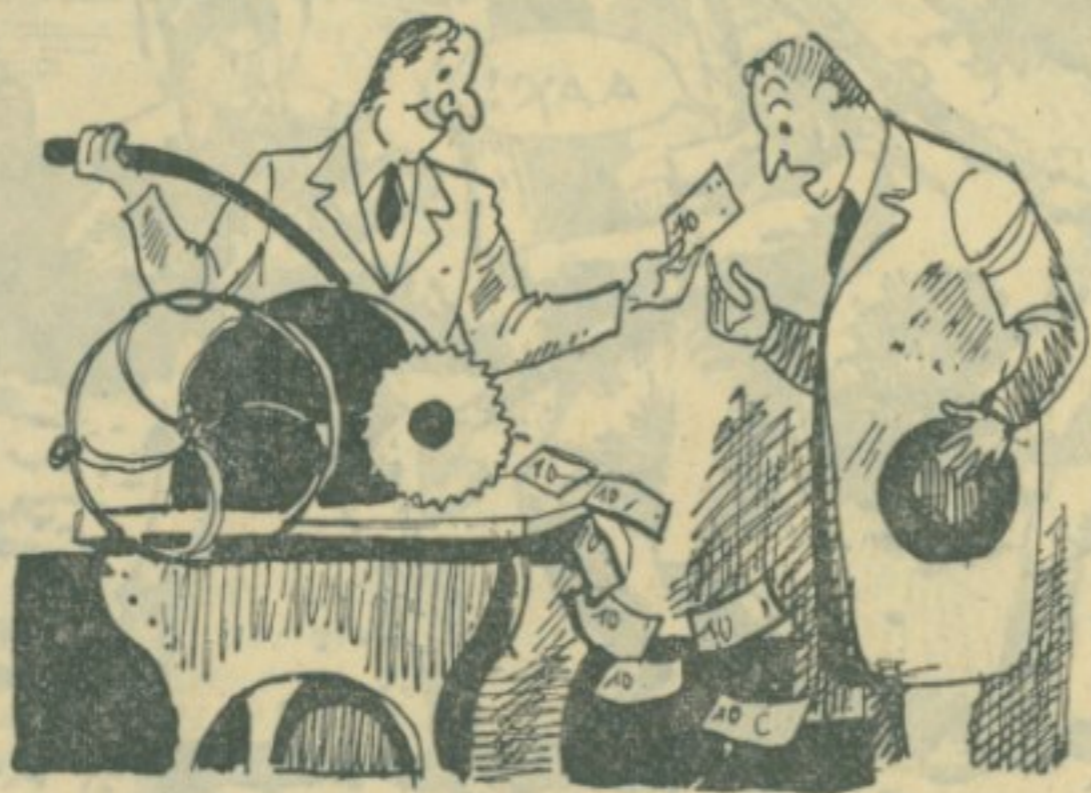

»ЗЛАТНИ МАГАРАЦ« И НАИВЧИНЕ

Модерна верзија старе и познате бајке о „златном магарацу“ одиграла се недавно у Тексасу. Једног тексашког пословног човека позвао је неки познаник у своју хотелску собу да му покаже једну занимљиву машину. Тексашанин је касније описао ту машину као „покретну машину за прављење новца која је садржавала у себи неку течност за одстранење боја, боце са разнобојним хемикалијама и један ваљак који се окретао“. Он је широко отворених очију посматрао како његов познаник ставља у машину новчаницу од једног долара да би из ње кроз неколико минута испала новчаница од десет долара. Позна-

ник му је тада рекао да се исто тако лако и брзо новчанице од сто претварају у

новчанице од хиљаду долара. Тексашанин је похитао

кући и убрзо се вратио са 21.000 долара у папирним новчаницама. Био је присутан када је познаник уз помоћ неког свог пријатеља „нахранио“ машину његовим новчаницама. Да ли је машина и у том другом покушају функционисала није могао ништа да каже јер је на резултат „операције“ чекао у суседној одаји. Чекање се одужило и кад се најзад вратио у собу у њој више није било ни „мајстора“ ни машине. Тексашанин се одмах обратио полицији где је дознао да је још један пословни човек дан раније поднео сличну пријаву. Њега су „ковачи новца“ оштетили за много мању своту — свега 2.000 долара.

БОЉЕ ВАКЦИНИСАТИ

Ветеринари зоолошког вршало се и 8 бизона које је, као што се на нашој слици види, недавно су вакцинисали 200 ветеринар морао вакцинисати животиња оболелих од шпати помоћу специјалног „пи-на. Међу „болесницима“ наштоља“.

Поморац-комедиограф

Штраусов валцер о „плавом Дунаву“ био је тада врло популаран. На музичку „краља валцера“ у свим земљама играо се најомиленији плес, код нас наваз и „ваљка“. Гимназијалац Коста Трифковић био је одличан играч валцера и на школским и домаћим приредбама предњачио је у дивним и брзим окретима с младим и лепршавим играчницама. Било му је тек осамнаест година. Нешто гимназије свршио је у Пешти и у Винковцима, али га је стално привлачно родни Нови Сад, његове дивне дунавске обале. Привлачило га је неодољиво још нешто — море. Купајући се и седећи на пешчаној дунавској обали, он је за време школског распуста сатима посматрао бродове који су пловили по овој широкој реци, ситни таласи преносили су га у машти на далека мора, у чудесне поморске пустиловине, у којима је он био главни јунак. Овако проведени дани „на лепом плавом Дунаву“ постајали су му досадни. Хтео је на море, желео је његове велике таласе, бурне доживљаје парне бродове и дивне једрењаке, далека, непозната мора и бучну песму олује. Милозвучни Штраусов валцер је за овог јуношу „све више постајао музика за грађанске младиће и девојке, за једно смирено друштво. А он је желео поморску буру и необуздани хук ветрова.“

Још док је био ђак винковачке гимназије, Кости Трифковићу доспела је у руке једна необична књига коју је написала нека шведска списатељица. Књига је имала ста-

рински наслов „Пустиняк на Јовановој стени“ — „Како сам све време у учењу и читању проводио, догоди се једном да ми апотекарар син позајми ту књигу. Ту је оштроумна Шведанка неискрено вешто и тако лепо поморски живот описала да ми се књига морала допасти. Да представим као што треба своја тадашња осећања морам казати да сам управо лудовао за морем, за бродом.“

И тако је наш будући комедиограф, писац увек радо гледане „Избирачице“, „Љубавног писма“, „Школског надзорника“ — почео да „копне за морем.“ Дунавски таласи будили су у њему само још већу жељу за „узбудљивим доживљајима на морској пучини.“ Звучи Штраусовог валцера, које је слушао и уз њих играо у Пешти и Новом Саду више га нису одушевљавали, а Дунав за њега више није био плава већ досадна мутна река која се тихо ваља. Тамо негде далеко ко простирало се бескрајно море на коме је Коста градио своју будућност и доживљавао већ унапред ванредне догађаје.

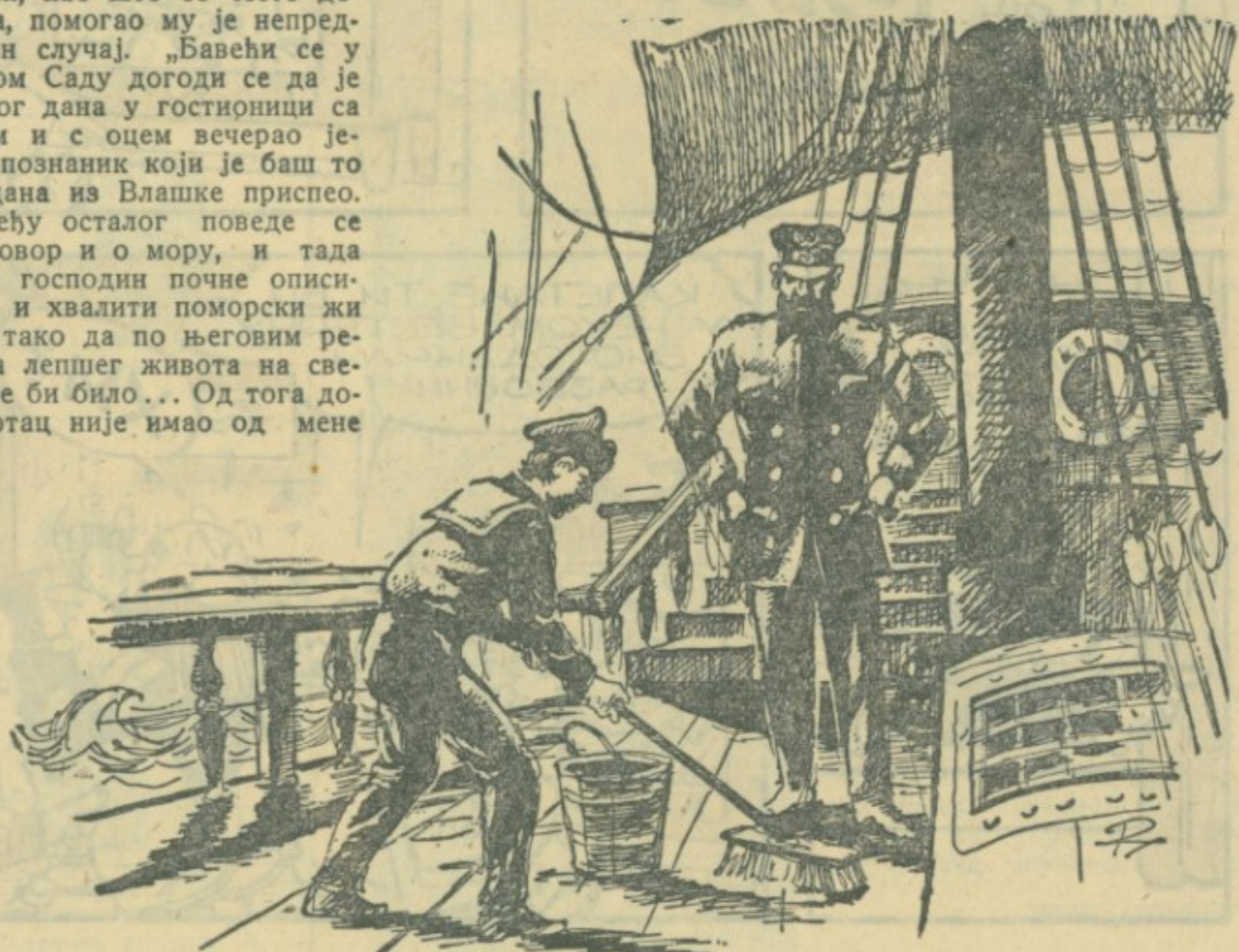
Али да би постао морнар, себе је Коста већ видео као славног капетана неког великог брода, требало је најпре придобити оца који је желео да му син пође мирним и срећним путем а не да се потуца „ко зна куда“, као пустилов међу туђим људима далеко од тихог новосадског дунавског бајира. Године 1861. Коста Трифковић је у Пешти завршио шести разред гимназије. Био је у истим годинама као и Робинзон Крузо, као толики

други младићи о којима је читао да су се отиснули на море и на њему постали славни. А како да на том далеком мору постане славан кад му отац не да да се макне из родне куће?

Али, као што се често дешава, помогао му је непредвиђен случај. „Бавећи се у Новом Саду догоди се да је једног дана у гостионици са мином и с оцем вечерао један познаник који је баш тога дана из Влашке приспео. Између осталог поведе се разговор и о мору, и тада исти господин почео описивати и хвалити поморски живот тако да по његовим речима лепшег живота на свету не би било... Од тога доба отац није имао од мене

што лаћом уз Дунав, што железницом и дилижансом — после пет дана путовања стигао у Ријеку. Ту је први пут угледао Јадранско море. „И пре него што стигосмо у Ри

неверно.“ Свакако да је Коста Трифковић био један од првих новосадских младића који је напустио обале „плавог Дунава“ да би постао

мира. Сваки дан сам га молио да ме пусти на море, и премада ме је сваким начином одвраћао, ипак најпосле добротом према јединцу сину победи, и он ме пошаље на Ријеку да изучим наутуку.“ И тако је Коста Трифковић 19. августа 1861. године,

јеку... ни на шта нисам пазио, јер ми је око само море тражило. И нашло га је брзо, где се вазда пружило, пртећи мирно терет сиљних бродова на плећима својим. Лепо ли га је тако видети, та срце заигра човеку у грудима — тек само да није тако

морнар на „сињем Јадранском мору.“ Кад је завршио наутуку у Риједи, пошао је за Трст где се укрцао за брод „Јозић“ који је требало да отплови за Црно море, у Одесу. Капетан брода био је стари морски вук, груб „до зла

бога“ — нарочито према кадетима из наутичке школе које није нарочито ценно, јер је сматрао да ствара „мекушце и господичиће“, а не праве морнаре и будуће заповеднике бродова. Због чега сте ви дошли овамо? — упитао је грубо нашег будућег комедиографа. — Хоћете ли да будете господин на броду или прави морнар? — „Да будем прави морнар“ — одговорио је спремно Коста. — Е кад је тако, онда треба одмах да одорите моју собу. И тако све до Одесе Коста Трифковић, одушевљени „поморац“, нао кадет с наутичком школом, рибао је собу господина капетана, прао су дове и радио најгрубље послове на броду као и сваки други морнар, од јутра па све до касно у ноћ. Па и ноћу капетан га је слао да чува стражу у кошари на јарболу. Нигде никаквих пустиловина, неколико олуја и сталне грђе капетана. Није му било дозвољено да напусти брод — „ни у Цариграду“. И, наравно Костина љубав према мору и пловидби спаснула је на том првом „мореплованију“ од Трста до Одесе. На једвите јаде он се у Цариграду ослободио брода „Јозића“ и његовог капетана. Клиснуо је с брода с огромном жељом да се што пре дохвати Дунава и свог родног Новог Сада, да никад више не види ни море, ни капетане „морнарске вукове“ којима се толико дивио. — Ех Дунав, Дунав, — уздахнао је Коста кад је у Галу сео на лаћу, па се потом уз њега, поред Београда 1861. године „успео до Новог Сада.“

Тако су се завршиле ђачке илузије о пустиловном поморском животу новосадског Робинзона“ како су у шали Косту називали пријатељи напомињући уз то да је „Бела лаћа“, гостионица у Новом Саду, најмирнији и најлепши брод од свих на овом свету, а Нови Сад најприкладнија лука за све поморске страдалнике.

Забравивши своје „муко-трпно мореплованије“, Коста је убрзо завршио прекинуту гимназију, а потом и права. Несуђени морепловац постао је одличан „грађанин континенталац“ — писац „шљивних позоришних комада“ који се и данас приказују и по којима је Коста Трифковић у нашој књижевности заузео лепо место. Поред тога, да додато на крају, он је био и један од најкултурнијих људи свог времена. Говорио је: француски, италијански, немачки, енглески, мађарски, добро је познавао још латински и грчки. Да се упустио у поморске пустиловине, ко зна где би нестао. А овако, био је понос Новог Сада и један од значајних градитеља народне позоришне уметности. Капетан „Јозића“ учинио је добру услугу српској књижевности што је овом Робинзону на време омрзнуо живот на мору.

ДЕЈВИ КРОКЕТ И БЕЛИ ИНДИЈАНАЦ

ВИДРА ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ДЕЈВИ МОРА УМРЕТИ... ЈОШ ТЕ НОЋИ.

АЛИ, НЕКО ЈЕ ВИДЕО КАД СЕ ОН ИЗВУКАО ИЗ ШАТОРА, И БЕЛО МЛАДИЋА УЗНЕМИРИЛА ЈЕ МИСАО...

ВИДРА НЕ УВИТИ ОНОГ ЧОВЕКА КАО ЗВЕР УХВАЋЕНУ У КЛОПКУ!

ДЕЈВИЈА СУ МИШИЦЕ УЖАСНО БОЛЕЛЕ ОД НАПОРА ДА ОДРЖИ ПОВИЈЕНЕ МЛАДИЦЕ. А ТАДА СУ СЕ У МРАКУ ЧУЛИ КОРАЦИ...

ДА, БЕЛО ПСЕ-ТО! МОЈ ОТАЦ ЈЕ ЈЕДНА СТАРА ЛУДА... ОН БИ ТЕ ОСЛОБОДИО... АКО ТЕ СУЊЕ ЗАТЕКНЕ ЖИВОГ!

ВИДРО! ЗНАО САМ ДА ЊЕШ СЕ ВРАТИТИ!

ВИДРА ЈЕ ЗАМАХНУО ТЕШКОМ РАТНОМ БУЏОМ...

УМРЕЊЕШ ПРЕ ЗОРЕ! А УМРЕЊЕ И ОНО БЕЛО КОПИЛЕ... ЧИМ СЕ МОЈ ОТАЦ ПРВИ ПУТ УДАЈИ ИЗ СЕЛА!

АЛИ, ПРЕ НО ШТО ЈЕ УДАРАЦ ПОГОДИО ДЕЈВИЈА ИСКОЧИЛА ЈЕ ИЗ МРАКА ЈЕДНА СЕНКА И...

ААА!

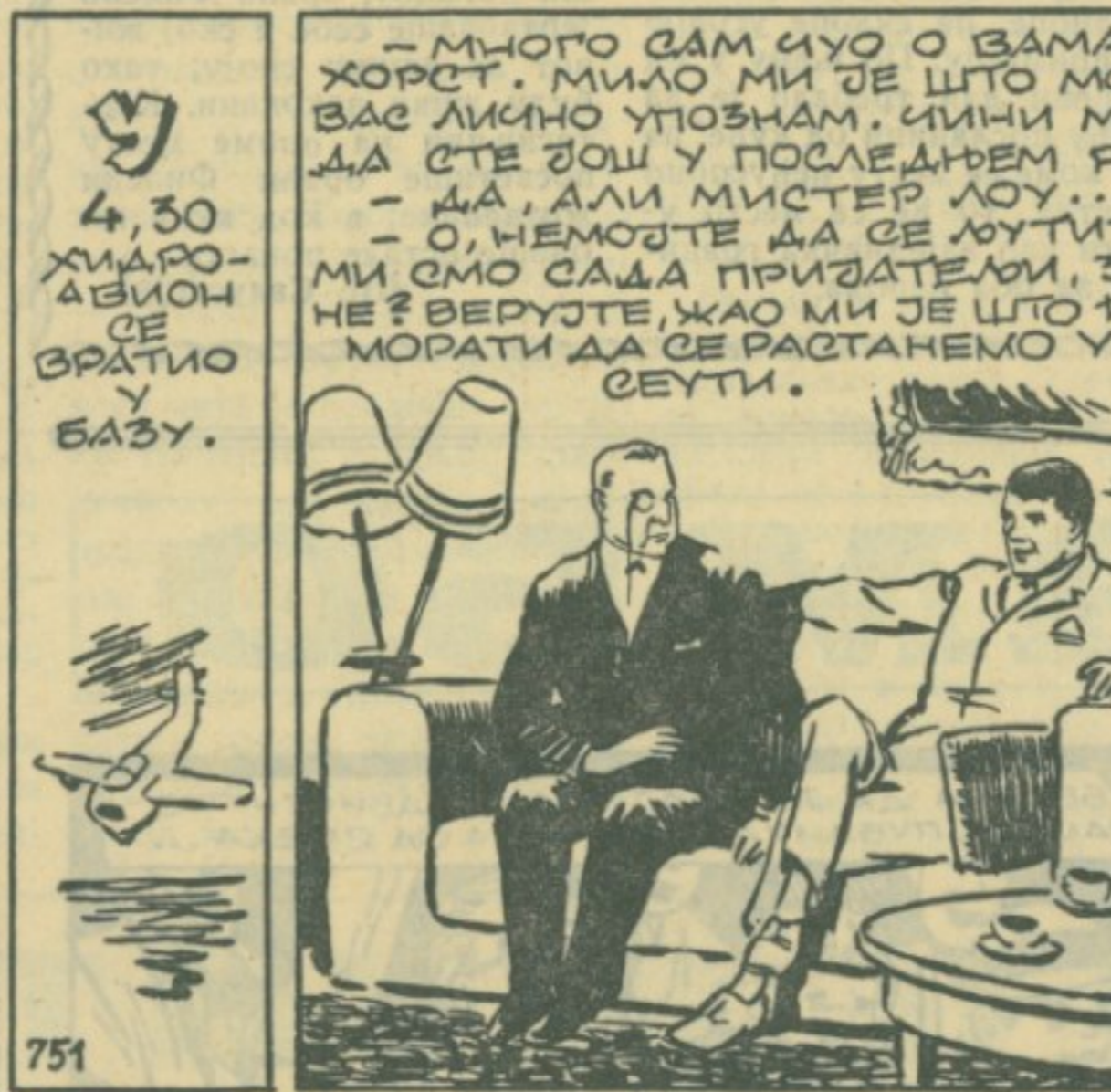
НЕБУ ПОД ОБЛАКЕ

На нашој слици „види“ се како катедрала Светог Павла у Лондону доживљава прво умивање откако је подигнута, то јест после 256 година. На овом опасном послу ради екипа храбрих људи, а стрелица на слици показује највише место до којег су се испела двојица радника.

Сашичурн долази у помоћ

ЦРТА И ПИШЕ Ђ. ЛОБАЧЕВ

Шах Шаховскенаграде

Свако шаховско такмичење за најуспешније играче значи један трофеј више. Радне собе великих мајстора шаха представљају праве шаховске музеје. У њима почивају најразличитији шаховски драгуљи, пехари, медаље, шаховске гарнитуре, кристалне вазе... љубитеља шаха одувек је интересовало какве све награде окружују шаховске уметнике, подсећају их на минуле дане успеха и инспиришу на нове...

Један од ретких савремених шахиста који је играо са Ласкером, Капабланком. Аљехином, Вером Менчик и другим шаховским великанима, дугогодишњи првак света Михаил Ботвиник, чува две шаховске гарнитуре, јединствене на свету. Уралци су му послали најмањи шах на свету. Фигуре су величине главе чиоде, а цела табла има површину напретка. Да би на њој играо шах, потребан је микроскоп. Друга гарнитура је начињена од порцулана. Њу је Ботвиник добио приликом посете једној фабрици порцулана у Московској области. Шахисти су га приликом доласка поздравили и изнели специјално за њега начињену гарнитуру од порцулана. То је верна копија гарнитуре која је добила златну медаљу на Светској изложби у Бриселу. У његовој богатој колекцији књига налази се и једна коју су му послали наши шахисти као поклон приликом освајања првенства света 1948. године. То је „Теорија отварања затворених игара“ од шаховског мајстора Озрена Недељковића.

Тигран Петросјан има такође у својој колекцији јединствене примерке награда. Ту је скакач од хиллибара са очима у којима је смештена

шаховска табла. Кроз увеличавајуће стакло може се у оку видети позиција из пете партије меча за првенство света коју је Петросјан добио против Ботвиника. Други сувенир је мала фигура од брушене стене. На њеној површини налази се минијатурна шаховска табла са светлећим фигурама које представљају позицију из друге партије истог меча.

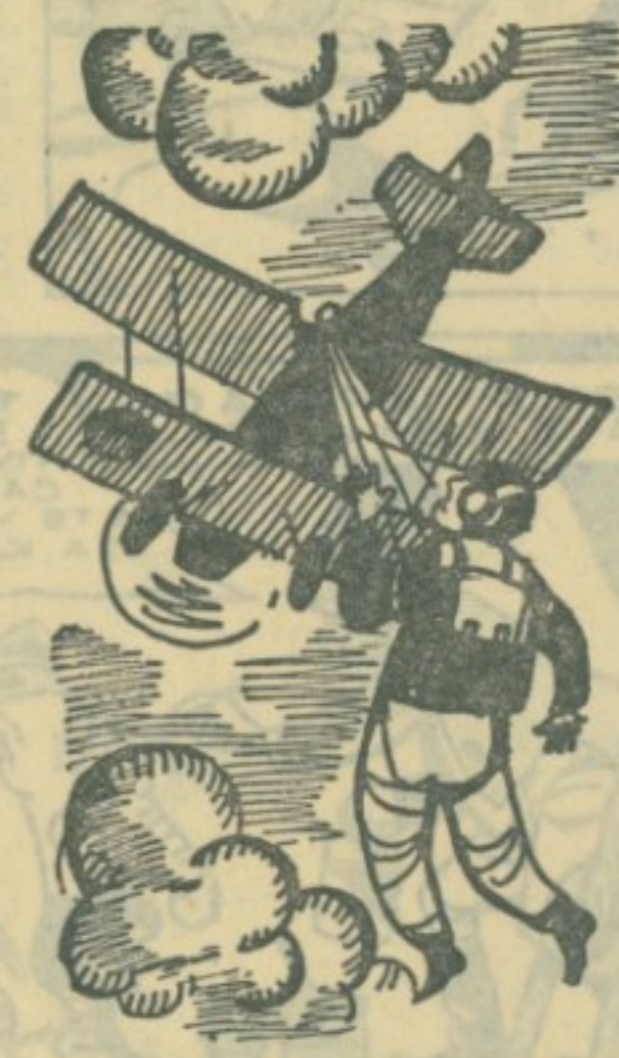
Андреј Лилијентал брижљиво чува фотографије са многобројних шаховских мечева на којима је учествовао. На

20.000 километара по мору, ваздуху и копну. Ту је још један сувенир. Полугајевски га је добио од непознатог љубитеља шаха док се налазио на првенству Совјетског Савеза у Тбилисију. На малом барелефу налази се пртеж по мотивима поеме Шота Руставелија. „Витез у тигровој кожи“. Посвета гласи: Буди лав међу тигровима... на шаховским такмичењима.

Исак Болеславски страстан је библиофил. У његовој библиотеци налазе се комплетна дела Вилијема Шекспира, сабрана у једној књизи, штампаној на изузетно танкој и

финиј хартији. То је био дар који су добили сви чланови совјетске екипе приликом гостовања у Лондону 1947. године.

Јуриј Авербах познат је као аутор шаховских књига из области завршница скакача и ловаца. То је дало идеју његовим домаћинима приликом гостовања у Индонезији да му поклоне кошуљу на којој су насликани ловци и скакачи. Он поседује и шаховску гарнитуру од угља. Њу је добио на поклон од пољских рудара.

денег висинског ваздуха. Кад је понестало горива, пилоту није ништа друго преостало него да атерира. Постојала је велика вероватноћа да ће усртити падобранца вукунги га по бетонској писти брзином од преко сто километара на час. Јер, човек који је висео о конопцима морао је знатно раније да дотакне писту него авион. Пилот је учинио све што је могао: атерирао је што је могао лаганије и нагло закончио. Када је авион стао посада је искочила — нашла позади на бетону повређеног човека коме је на небројено места била здерана кожа. Али то је било све. У последњем часу спасла га је генијална идеја: видео је како се тло све више приближава и знао је шта му предстоји, а ипак није хтео да се помири са тим да је изгубљен. Размишљао је. У последњем тренутку пало му је на памет шта да ради: непосредно пре него што ће додирнути бетон, отворио је свој помоћни падобран. Остао је висећи на авиону, али мали падобран повукао га је у висину и одржао у драгоценим секундама у ваздуху иза авиона.

ДРАГОЦЕНИ СЕКУНДИ

Један француски падобранец приликом вежби искакања закачио се конопцима за авион. Код себе је имао још: помоћни падобран и нож. Јасно је шта је требало учинити: извући нож, пресећи конопце и отворити помоћни падобран! Али, нож је искликнуо из руку укочених од ле-

ШАХ ОД ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ

Два кијевска уметника, А. Шаталов и Л. Серов, уложила су око годину дана труда на изради једне уметничке шаховске гарнитуре. Аутори су хтели да она подједнако може да служи као награда, успомена а и за практичну игру. Љубитељи шаха и стручњаци примили су њихово дело са великим интересовањем, Материјал од којег су начињене фигуре је творевину.

неуобичајен: то је једна врста пластичне масе. Краљ је више од 110 мм, а пешаци по 55. Краљу и дами дато је људско обличе. То је обликован као тврђава. Пешаци се може да прекрштеним ногама и у једној руци држе штит а у другој меч. Шаховска табла обложена је целулоном тако да у потпуности представља оригиналну и модерну творевину.

КЊИГА ЗА КЊИГОМ

Американец Гарднер написао је први на свету „кувар“ намењен искључиво псима. На последњој страници књиге налази се штампана напомена: „Наше читаоце свакако

ће занимати да знају да ће ускоро изићи из штампе и други том ове књиге састављен специјално за псе који пате од стомачних болести“.

Варијанта два аутора

Једна варијанта у Француској одбрани позната је под именом Шатар-Аљехинов напад. Њу је пронашао пре више од 50 година румунски мајстор А. Албин. Име је добила по томе што је францу-

ски шахиста М. Шатар одиграо мноштво партија у којима је као бели водио оштар напад на Албиновом рецепту, док је ова варијанта имала први већи испит на турниру у Манхајму 1914. године у партији Аљехи—Фарни.

КОЛИКО ЈЕ ТЕШКО

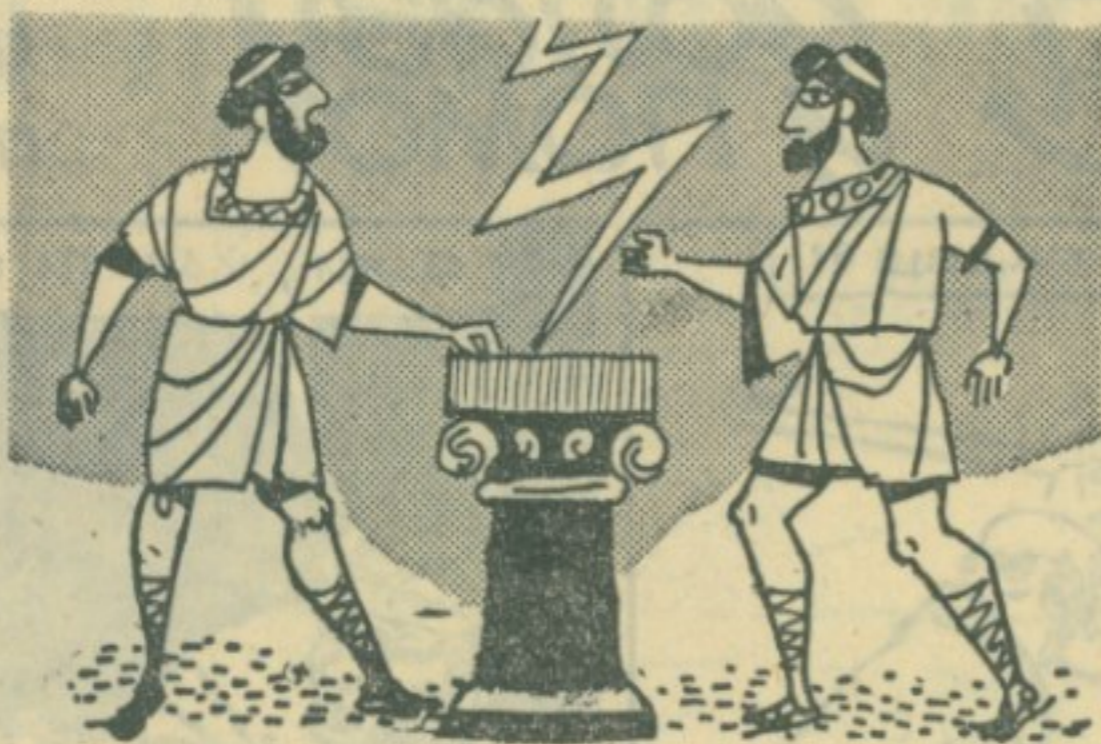
Шта мислите колико је тешко ово младунче фокс? То вероватно жели да сазна и овај истраживач који га је и ставио на вагу а који је са групом другова дошао да проучава живот фокса у Антарктику.

ПСИХОЛОЗИ У ПАРКОВИМА

У пољском граду Зелена Гура пронашли су начин како да спрече оне који по парковима и скверовима газе траву. На таблицама које стоје крај травњака, на местима где су недисциплиновани шетачи направили своје „стазице“, стари натписи: „За брањено газити траву“, замењени су новим: „Пролаз за магарце“.

Травњаке више нико не газе, а „илегалне“ стазице поново су обрасле травом.

ОТАЏБИНА ГРОВОВИМА ОМЕЂЕНА

У време кад су Картагињани владали највећим делом Африке, и Кирењани (Кирена, грчка насеобина у Северној Африци) бејаху велики и богати. Земљиште у средини беше песковито, крај једнолик; не беше ни реке ни брда, који би разграничавали њихове области. Због тога су два суседа била у великом и дуготрајном рату. Пошто су и с једне и с друге стране легије, а исто

тако и флоте, често биле разбијене и у бекство натеране, и пошто једни друге беху прилично ослабили, стану се бојати да не би ускоро неко други напao побеђене и уморне победиоце, па склопе уговор о примирју. По њему у одређени дан требало је да пођу посланици од куће, па на коме се месту међусобно сретну, то ће се место узети као заједничка граница за оба народа.

Из Картагине буду послата два брата, по имену Филени, и они пожурише у путовању. Кирењани су ишли спорје. Да ли се то догодило због немара или случајно, не знам. Уосталом, у оних крајевима често су буре које задрже исто тако као и оне на мору. Јер, кад преко равница и голех места дуне ветар, па кад са земље дигне песак, он ношен великом јачином тамо-амо, засипа очи и лице. Тада се ништа не види и путовање се зауставља.

Кад Кирењани видеше да су мало задоцнили и кад се уплашише казне код куће због тога што су покварили посао, стану оптуживати Картагињане да су пре времена пошли од куће; стану заплетати ствар. Били су спремни на све само да не оду побеђени. Али кад су Кирењани поставили Картагињанима да бирају: или да буде граница онде где су тражили за свој народ или да буду живи закопани. Прихвативши погодбу, браћа Филени жртвоваше себе и свој живот за земљу своју; тако буду живи закопани. Картагињани на ономе месту посетивше браћи Филени жртвенике; а код куће им одаше остале почести.

(По Салустију)

WALT DISNEY ДАМБО

Тисма ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо,

Ученица сам из СССР и веома бих волела да се дописујем с девојчицом или дечаком из ваше земље. Молим вас да ми изађете у сусрет и објавите моју адресу.

СССР
гор. Уст'-Каменогорск — 31
Ул. Выстовоенаја 9
Шешукова Оља

★

Другарица из Чехословачке послала ми је две адресе својих другарица. Пошто се моје другарице из разреда скоро све дописују са ученицама из Чехословачке ја вам их шаљем у нади да ћете их објавити и да ће неко од ваших читалаца писати тим двома девојчицама. Ученице су VII разреда. Језик дописивања руски или српскохрватски.

Zdena Majerčikova
BARTOŠOVA LANOTKA С 89
okr. Ziar nad Hanom
CSSR
Marta Dadova
KRUPINA
Majersky rad č 33
okr. Zrolen
CSSR

Олгаца, Ковачевић
Рума, Железничка 95

★

Ево и писама двојице младића са Цејлона:

Желео бих да стекнем пријатеље у Југославији. Адресу вашег листа добио сам од југословенске амбасале на Цејлону.

Имам 19 година, скупљам марке и разгледнице. Могу да се дописујем само на енглеском. Моја адреса:
Thilak Manatunge
420, Walauwa Road
Homagama
Ceylon

★

Имам 16 година, скупљам марке. Желео бих да се дописујем с друговима из Југославије. Адресу „Политикиног забавника“ добио сам од ваше амбасале на Цејлону. Адреса:

Harsha Gamalath
C/o Mr. D. E. Gamalath,
LIYAN WALA,
PADUKKA,
CEYLON

Желео бих да се дописујем са омладином наше земље а и из иностранства на руском и српскохрватском. Ученик сам Ваздухопловне гимназије „Тито“ у Мостару. Скупљам плоче, марке, разгледнице и фотосе глумца и глумица. Слободан Пешкић
Ваздухопловна гимн. „Тито“
Мостар

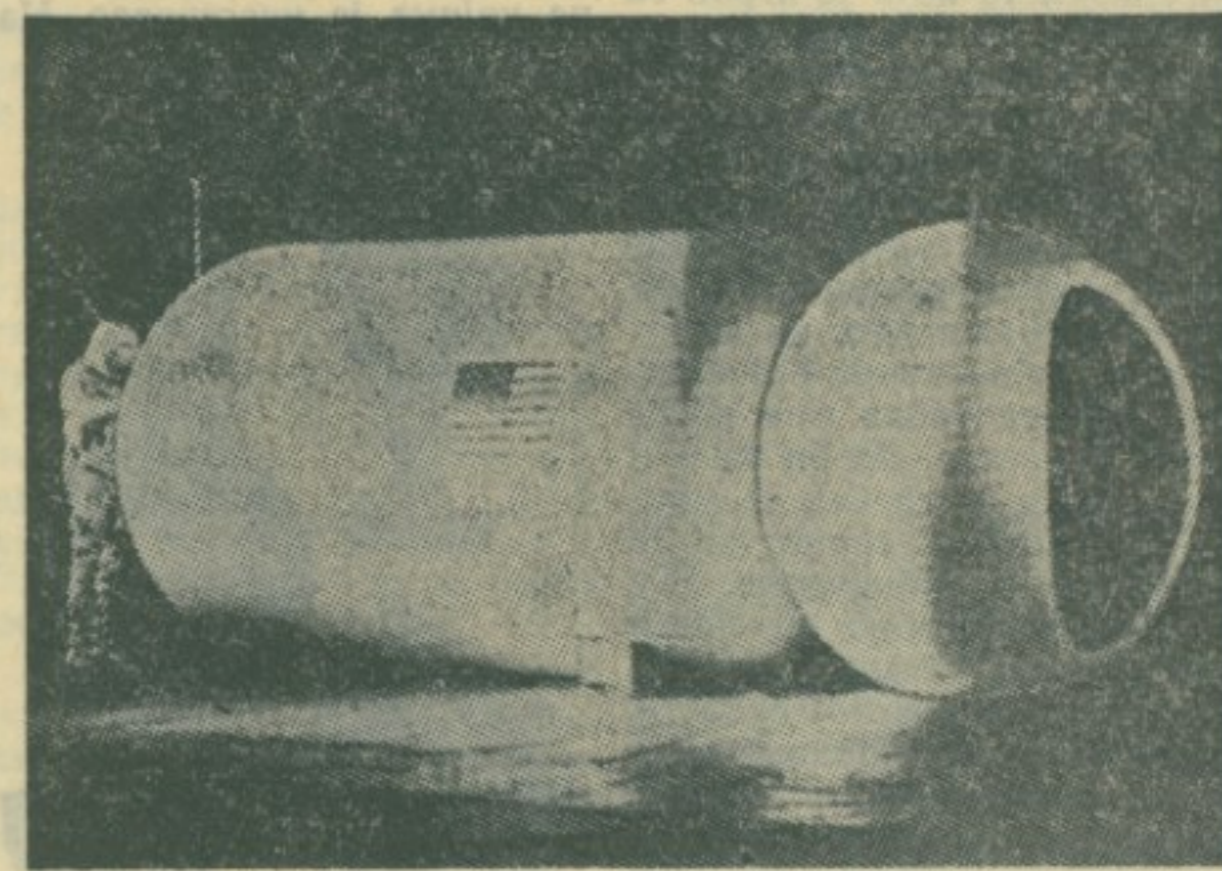
Ученик сам I разреда гимназије и желео бих да се дописујем са својим вршњацима из земље и иностранства.

Димитар Шулевски
Ул. Бориса Кидрича бр. 4
Ресен — СРМ

★

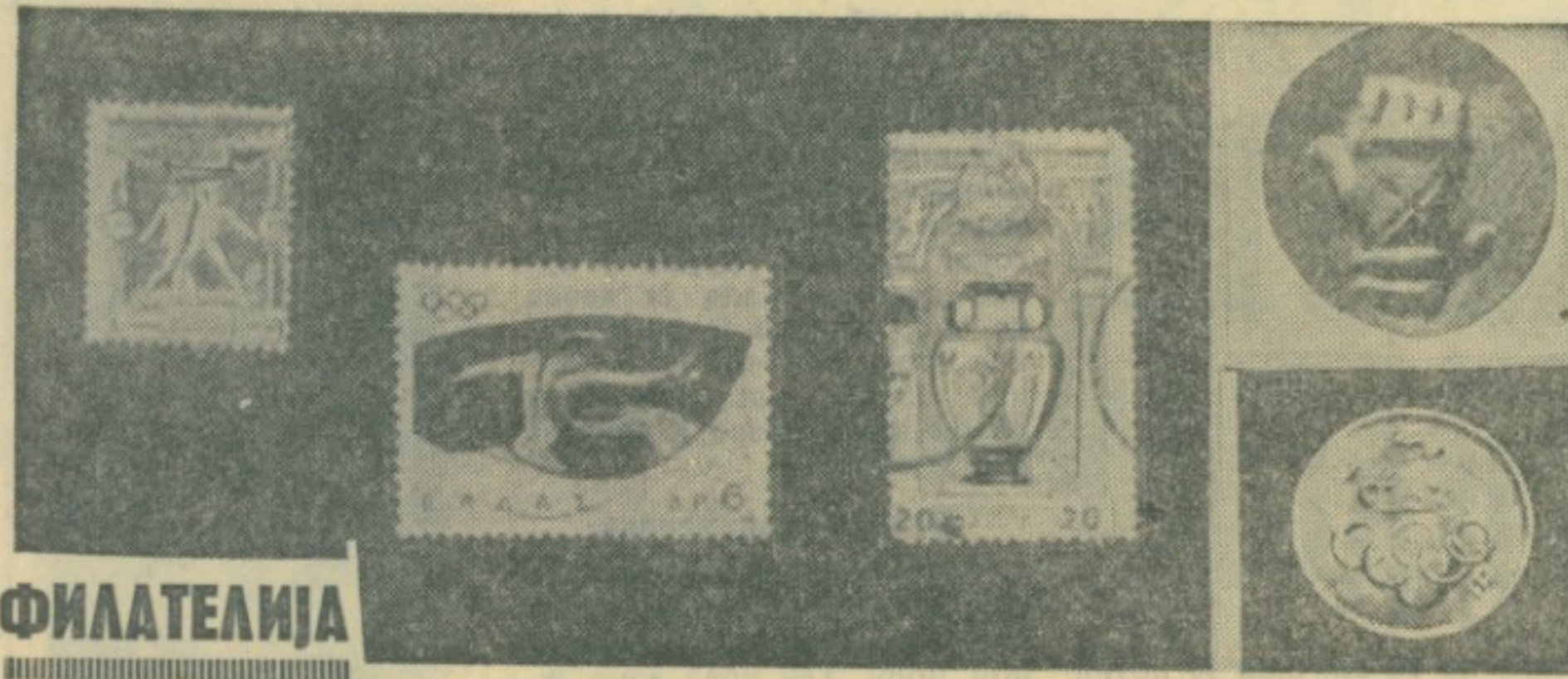
Имам 20 година и желео бих да се дописујем са другарицама и друговима који читају „Забавник“.

Радислав Костић
В.П. 5014-1
Нови Пазар

ДОЗВОЉЕНО ЈЕ МАШТАТИ

Све веће могућности да ће научници ускоро стићи и до великих разлика у температури између дана и ноћи. Месеца побудиле су једног француског конструктора да направи пројект куће у којој би људи становали кад ова планета буде освојена. Према његовој замисли кућа би била начињена од специјалне материје која се надувава, пружала би заштиту како од метеорита тако и од -кућицу.

ФИЛАТЕЛИЈА

ОЛИМПИЈЦИ НА МАРКАМА И НОВЦУ

Године 1894. било је одлучено да се обнове олимпијске игре. Природно је било да се прве нове олимпијске игре одрже у њиховој постојбини — Грчкој. Међутим, због тадашњег тешког финансијског положаја Грчке било је готово немогуће остварити ту замисао. Љубитељи спорта у Грчкој почели су кампању за прикупљање средстава. Највеће прилоге дали су грчки трговци због чега је једном од њих на Олимпијском стадиону у Атини био подигнут споменик. Али, новца још није било довољно. Тада је грчки спортиста и страсти колекционар Деметрис Сакорафос предложио да се издају специјалне олимпијске марке; читав приход од њих био би дат за финансирање олимпијских игара.

Листови су подржали Сакорафосов предлог и његов план одобрили су и олимпијски комитет и грчка влада; парламент је донео закон о емитовању првих у историји олимпијских марака. Од продаје марака сакупљена је за

оно време огромна свота: 400 хиљада драхми. Тако је настала неписана традиција: филателисти преузимају на себе део финансијског терета свих олимпијских игара. Хиљаде поклоника „олимпијске филателије“ сањају о томе да сакупе читаву грчку серију из 1896. године која се састоји из дванаест марака, од којих су неке данас велика реткост.

Три века пре наше ере Римљани су исковали бронзани новац на коме је била представљена песница једног борца. Своју љубав према спорту, заправо према песницењу, Римљани су испојили чак и у нумизматици.

И у наше време емитује се метални новац-посећен спортским играма. Први такав споменик-новац био је искован 1952. године у Финској у част XV летњих олимпијских игара. Вредност ове велике сребрне монете износила је 500 старих финских марака.

Отада су нумизматичари допунили своје збирке са још три олимпијске спомен-

монете. Прва је емитована 1964. године у Аустрији у част IX зимских олимпијских игара у Инсбруку. Друге две појавиле су се 1964. године и емитоване су у част XVIII летњих олимпијских игара одржаних у Токију.

На једној страни велике сребрне монете од хиљаду јена представљена је света јапанска планина Фуџијама, а на другој су олимпијски кругови. На новцу се налази и натпис: „1964. Токио.“ Исти тај натпис, само обрнутим редом — „Токио 1964.“ — налази се на наличју друге споменик-монете чија је вредност сто јена. На њеној предњој страни први пут је у историји игара представљена олимпијска бакља. На њој су и олимпијски кругови. Иако је ова монета емитована у великом тиражу, читави редови данима су стајали пред јапанским банкама да би дошли до њих.

НАЈСЕВЕРНИЈА МАРКА

Пошта Земље Фране Јосифа... Два цента. 1905. година“ Сви подаци потребни једном филателисти. Па ипак, немојте ни покушавати да тражите слику те марке чак ни у најобимнијим каталозима.

Имућни Американец Вилијам Циглер одлучио је 1901. године да свом богатству придода и славу. Због тога је финансирао једну експедицију која је требало да доспе до Северног пола. Први покушај завршио се неуспехом. Године 1903. нова експедиција кренула је на Арктик и њу је предводио Антони Фиала који је учествовао и у првој Под његовим заповедништвом парна јахта „Америка“ са тридесет девет чланова експедиције стигла је до обала Земље Фране Јосифа.

Кратко арктичко лето протекло је у обнављању главног логора прве експедиције, у попуњавању старих и изградњи нових складишта неопходних за будући поход. Десет километара северно од главне базе био је изграђен логор Абурици чији је назив подсећао на предузимљивог италијанског војводу од Абуриција који је крајем прошлог века истраживао обале Шпицберга и Земље Фране Јосифа.

задржавања експедиције, не упути за поларницима други брод.

Време је споро пролазило, нарочито онима који су се налазили у најистакнутијој, најсевернијој бази — у логору Абурици. Додуше, кад год би временске прилике дозволиле поларници су упрезали псе у саонице и одлазили у посету друговима у главном логору. Међу њима се чак развила жива преписка.

Заповедник зимовника у логору Абурици Расел Портер одлучио је да том дописи-

ки се налазио назив „поште“ година, вредност марке и координате логора: 81. степен северне ширине, 47. степен и 11 минут источне географске дужине. Расел Портер с правом се поносио својим „делом“: била је то најсевернија тачка коју су људи достигли и која је имала сопствену поштанску службу.

Отада су из логора у логор преносила само она писма која су на омоту имала ову „марку“. Жиг је замакан у обичну штампарску боју, која се случајно нашла у залихама експедиције, и брижљиво „ударан“ на коверте. То је увек лично радио Портер који је истовремено био заповедник логора и „управник“ логорске поште. Узгред да напоменемо да су поларници нашли и времена и што је још чудније и довољно новости да изађу и мале, руком писане новине.

Најзад, у лето 1905. године међу ледене санте у заливу Теплиц бацио је сидро спасилачки брод „Тера Нова“. Брод је понео, заједно са спасеним поларницима, и неколико коверата са жигом у то време најсевернијег поштанског пуника.

вању да „званичан“ облик. Како је времена имао напретек, он је својеручно изрезао од гуме поштански жиг у облику марке на коме је био представљен бели медвед како трчи. Поред тога на мар-

СЕЗАН И ФИЛАТЕЛИЈА

Велики француски сликар Пол Сезан није скупљао поштанске марке и вероватно никад није ни могао да препостави какву ће услугу филателија учинити једном његовом делу.

Међу Сезановим савременицима било је много филателиста. Истина, њих су тада сматрали правим чудацима.

Ево шта је о њима записао у свом дневнику Сезанов савременик, познати француски правник Анри Дабо: „Парижани имају једну заиста глупу пасију: они скупљају — шта мислите, шта скупљају? Стара пера за писање? Не. Дугмад од панталона? Не... Скупљају старе, запрљане и употребљене поштанске марке“.

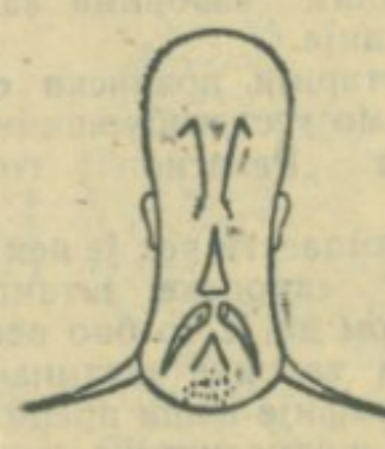
После Сезанове смрти само је мали број његових слика доспео у Лувр и приватне збирке истакнутих колекционара. Многа платна прелазила су из руке у руку да би

ОПТИЧКЕ ВАРКЕ

У ме ли човек да верује својим очима када се ради о процени величине?

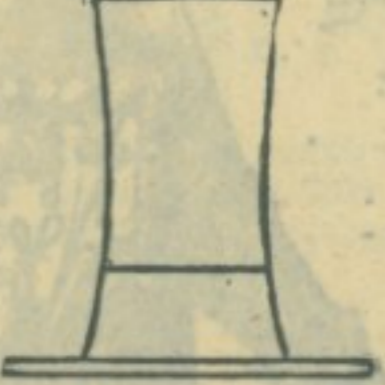
Професор физике Толански са Ројал Холовеј колеџа у Инглфилд Грину посетио је посебну пажњу феномену оптичке варке. Често му се, наиме дешавало да наседне таквим варкама када је приликом физичких експеримената употребом меру одока уместо да је измери инструментима. Оно што је у почетку представљало нужну одбрану против оптичке варке, постало је временом предмет изучавања британског научника. Донесимо низ геометријских цртежа на којима овај познати физичар приказује како лако човек може да се превари ако верује само очима.

Цртеж број 1 представља једноставан, од давнина познат пример оптичке

варке. Готово сваки посматрач верује да је вертикална линија дужа од хоризонталне. У ствари, обе линије су исте дужине у шта се премеравањем лако можете уверити.

Цртеж бр. 2: вертикална и хоризонтална линија наоко су једнаке: међутим хоризонтална

на линији је овде исто тако дуга као и на првом цртежу, а вертикална је за шестину краћа.

Додуше не варају се сви људи подједнако — некеме ће и у другој цртежу вертикала изгледати дужа од хоризонтале, што значи да је његова моћ процењивања слаба. При оптичким варкама ове врсте главну улогу игра чињ

ница да је хоризонтална линија преполовљена вертикалном, наиме, преполовљена линија изгледа мања.

Посматрајмо овог центимена из времена краљице Викторије (цртеж бр. 3). Ко би

без премеравања могао да по верује да је његов портрет исто толико широк колико и дуг. Проверите! Од краја до краја његових дугачких бакенбарда раздаљина је иста као од браде до највише тачке главе.

Варка постаје још већа када посматрамо његов шешир (цртеж бр. 4). Већина људи тешко ће поверовати да је

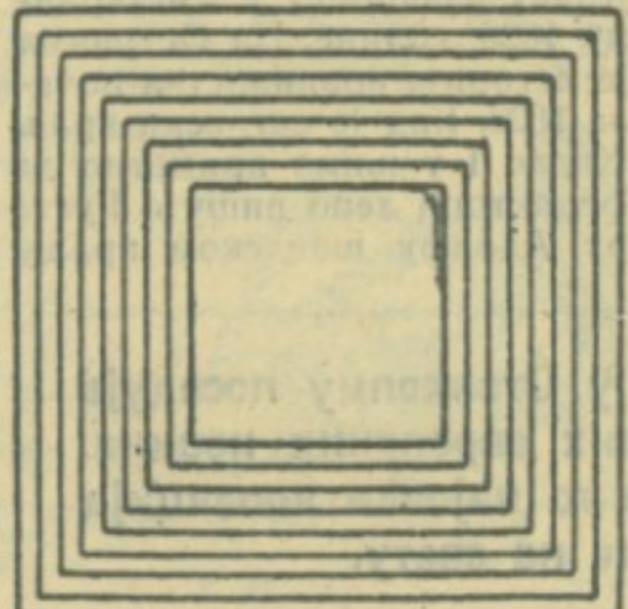
висина овог цилиндра равна ширини његовог обода, а управо је тако.

Друга врста оптичке варке настаје код геометријских цртежа типа бр. 5. На горњем

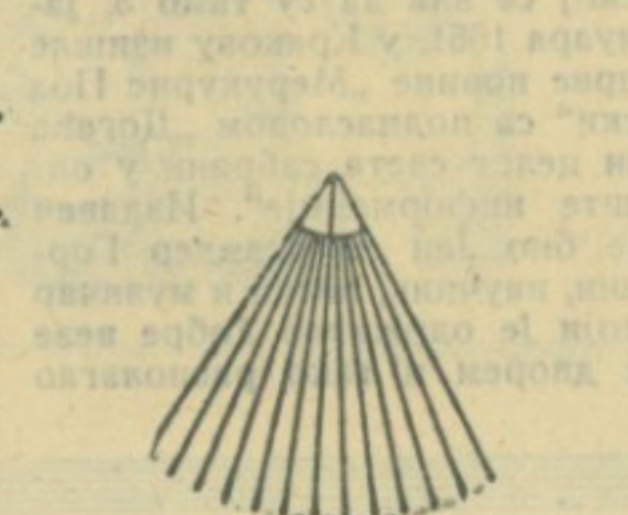
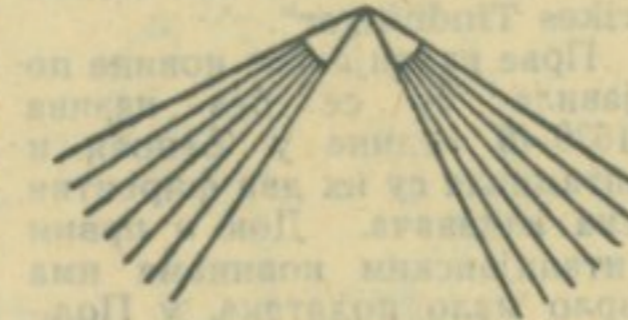
цртежу хоризонтална линија изгледа знатно краћа него на доњем, али оне су исте дужине. Објашњење за овај ефекат врло је једноставно: на првом цртежу због конверген

тних косих линија поглед се управља према унутра, а на другом цртежу због дивергенцијских линија поглед се управља према напољу.

Чињеница је да празне површине изгледају веће него испуњене. Доњи квадрат на цртежу бр. 6 исто је тако велики као празан унутар гор-

ње фигуре. Међутим, већина посматрача ће тврдити да празно поље изгледа веће. Ова варка, додуше, није тако јако изражена као пређашње али она ипак постоји и може, на пример, за биолога који је

упућен на мерење одока да постане узрок заблуде кад испод микроскопа треба да процени величину једнобојног и објекта у више боја.

Нешто јасније је дејство чи на оптичке варке на цртежу бр. 7 Празан угао на горњој фигури изгледа већи него цртама испуњени сегмент доле, иако су оба исте величине.

На цртежу бр. 8 видимо стилизован приказ морске шкољ

ке — некад јаче некад слабије неће сматрати да је њен горњи руб јаче савијен него доњи, а у ствари оба кружна сегмента имају исти радијус.

Ево и „звездане варке“ (цртеж бр. 9). Тешко је поверовати у чињеницу да је дужи-

на малих ромбова једнака раз даљини између унутрашњих врхова ромбова и врхова средишње звезде. У физици као и у другим наукама често се опажа дејство ове вар

је. На овом пољу има још много шта да се открије а свако ново откриће може да отклони грешке или, бар, да научника опомене да не верује очима.

ОВА ГРАФИКА ИЗ 18. СТОЛЕЂА ПРИКАЗУЈЕ УПОРЕБУ РАЗНИХ ИНСТРУМЕНТА ЗА МЕРЕЊЕ ДА БИ СЕ ОДРЕДИЛЕ СТРАНИЦЕ И УГЛ ОВИ.

Седмаестогодишњи младић клатио се пијан преко палубе. Тетурао се тамо-амо. Никако да стигне до краја палубе. При томе је два пута пао и с муком се подигао. Када је трећи пут пао, следеће је са палубе и за тренутак нестало у тамном мору.

Хладна вода га је брзо отрезнила и младић је почео да размишља о својој ситуацији. Залив Сан Франциска био је претрпан рибарским чамцима. Тренутно није био у животной опасности мада су таласи били прилично велики. Али, пошто је био одличан пливач знао је да му неће бити тешко да се дочепав некег чамца. И док је лежао тако на таласима, одједном му је дошла идеја да умре. Управо желео је да дозна како то изгледа када човек умире. И зато је пустио да га таласи носе ка отвореном мору не чинећи ни најмањи покрет да се спасе...

Џек је имао само једанаест година када се његова породица доселила у Оукленд, луку у Калифорнији. Тада је дечак заволео море. Више од свега. Сатима је лутао доковима између лађа сањајући о дану када ће се и сам отиснути на море.

Међу крадљивцима острига

Да би помогао свом очучу, дечак је продавао новине, ко сиво травњаке и радио сваки посао који би добио. Уштедивши тако два долара купио је један стари чамач којим је могао да плови по заливу. Чамач се превртао више пута, али се Џек на то није обзирао пошто се никад није плашио мора. Те године је завршио основну школу и то је било све његово школовање. Био је леп и јак дечак. Није избегавао да се ухвати укошт тац са било киме па макар при томе извукао дебели крај што се, често и дешавало.

ИЗ ЖИВОТА ЏЕКА ЛОНДОНА

Дечак је имао 15 година када му је очух повређен у саобраћајној несрећи. Цела кућа пала је на њега. Радио је у једној ткачници и по дванаест часова дневно. Затворен простор га је доводио до лудила. Почео је да смишља како да се отуд извуче.

Решење је нашао када се најмање надао. Лутајући и даље доковима луке упознао се са једном групом која је крала остриге из приватних одгајилишта. Украдене шкољке продавали су по скупој цени и тако живели врло добро. То је било строго забрањено и полицијски чамци су често морали да интервенишу због чега је долазило до правих борби на мору.

Од једног пријатеља младић је дознао да вођа пирата Френч Франк жели да прода свој чамач „Резл Дазл“ за 300 долара. Био је то одличан чамач специјално подељен за крађу острига и борбу против полицијских чамца. Младић је смео отишао до своје старе тетке која му је без речи позајмила тражене новац.

Чим је добио новац склопио је посао са Франком у једној кафани. Није чудо што је лепог младића радознано гледала Франкова пријатељица. И док је дечак разгледао свој брод — како га је он називао — изненада је приметио младу девојку на палуби. Она му је рекла да је навикла на тај чамач и да жели да њега да остане на њему. Прис-

тати на то значило је потписати смртну пресуду јер му Франк то никад не би опростио. Али, дечак се није плашио никога.

Посао цвета

Први посао је био више него одличан. Ловокраднице су имале среће и само за једну ноћ удео Џекове зараде износио је 125 долара. У току следећег месеца дечак је стекао опште признање колега својим неустрашивим подухватима. Постао је највештији у управљању чамцем и доносио више острига од осталих. Био је необично смео тако да је изгледало као да не осећа страх. Када је Френч Франк дознао да је његова бивша пријатељица на Џековом броду, јавно се заклео да ће га убити. Младић је одговорно тиме што је девојци наредно да стално шета по палуби и пркоси Франку. За Франка је то било исувише. Управио је свој нови бродички право на Џеков чамач, али овај уместо да се уплаши шчепао је пушку и уперно на Франка. Франк је морао да промени курс.

У току следећих неколико месеци Џек је стекао велику популарност. Чак је добио и надимак — принц пирата за крађу острига. Али сем тог имена ускоро је добио и друго име — принц пијанаца. Јер, он је почео да пије све више и више.

Флота ловокрадница се ускоро поделила на два неприја-

тељска тора од којих је један предводио Франк а други Џек. И једне вечери, када се младић налазио у кафани мртав пијан, Франк је са својим људима напао његове пријатеље и том приликом убио ње говог најбољег друга и одвео девојку. Када је дечак то чуо, појурио је на Франков брод, али тамо није било никога. Био је исувише пијан да би ишао право и тако је пао у море.

Пут до књижевника

Живот га није интересовао и због тога је пустио да га хладни таласи носе ка отвореном мору. Тек пред зору један грчки рибар га је пронашао на пучини и спасао незнајући да је спасао будућег великог књижевника. Јер дечак кога је тај Грк спасао постао је један од најинтересантнијих књижевника кога је Америка дала.

Та ноћ је била велика прекретница у животу младића, тада је умро принц пирата а родио се књижевник. Од те ноћи почиње његова каријера која га је учинила славним још пре него што је имао два десет година. Његова серија романа „Глас дивљине“, „Морски вулк“ и „Мартин Иди“ одушевила је публику америчког континента, а затим и читаоце широм света. У току неколико година он је постао најпопуларнији писац Америке остављајући за собом многа славна имена.

Али, у њему је било нешто што му никад није давало мира. Он је трошио много више него што је зарађивао. Да би платио дугове, радио је непрекидно и то га је полако али сигурно уништавало.

Већ у четрдесетој години изгледао је као старац. Писање, које му је до пре неку годину причињавало једино задовољство, почело је да га мучи. Видели да више није у стању да отплаћује своје дугове и због других невоља он је поново потражио утеху у пићу. Потпуно изгубљен веровао је да је смрт једини излаз и олакшање за њега.

ДВА ХВАЛИСАВЦА

Разговарају два дечака у великом граду и сваки се труди да надмаши оног другог.

— Мој брат је дивовски снажан — каже први. Он, на пример, узме две билијарске кугле и таре их једну о другу све док не остане прах, само прах.

— Онда се он никако не може мерити с мојим братом, рече други дечак. — Он узме два вола и таре их једног о другог све док се не створи — коцка за суну.

АЛГЕ ПРОТИВ КОРОЗИЈЕ

Пре извесног времена постављен је на обалама једног острва у Њу Џерсију појас вештачких алги начињених од полипропилена. Појас је широк 27 метара и пружа се у дужини од 270 метара, а његова улога састоји се у томе да задржава песак који море наноси и тако спречава корозију земаљишта.

КРОЗ ИСТОРИЈУ НОВИНАРСТВА

Године 1609. први пут су се појавиле недељне новине у Стразбургу и у Волфенбителу. Оне су донеле прве сензације о истраживању свемира, јер то је било до ба када је Кеплер пронашао астрономски телескоп, а Галилеј испитивао пеге на Сунцу; у то време избио је и 30-годишњи рат, Рубенс је сликао своју „Венеру“, Енглез Хадсон открио Хадсонову ре-

ку и острво Манхатан, Французи основали Квибек у Канади а Шпанци се искрцали на Тахитију.

Према мишљењу испитивача, библиотеке у Стокхолму ове новине с почетка 17. века, које су излазиле на осам страна, имале су ова типична обележја: вести су биле несрећне, без коментара и потписа.

У то време пошта је била важан помагач штампе. Она

је водила бригу не само о продаји него је играла улогу посредника у преносу вести. На поштанским станицама састајали су се путници из разних крајева и земаља доносили и преносили вести даље.

У Аустрији су прве новине потпадале под цензуру бечког универзитета, који су во-

лоландске новине. Прве новине штампане у Паризу изашле су 1631.

Прве новине на енглеском језику изашле су у Амстердаму 1620. године. На Острвима је историја новинарства почела 1622. Кад је енглески краљ Карло I у њима приметно да редактори лепо пишу о Густаву Адолфу шведском краљу

поузданим изворима за информације.

Најстарији новински оглас налазимо у стразбуршким новинама „Реласион“ године 1622.

Седмаестети век је век „постанка“ европске штампе. С обзиром да је то био век почетка технике штампања и типографије наши преци у области журналистике изврши-

ли су за оно време значајна дела. Јер, треба знати да је пренећење вести поштом ишло споро и да су вести полако струјале Европом. Док данас преко телевизијског сателита можемо оптички и акустички да пратимо догађаје и на другом континентима, у 17. веку било је потребно шест дана да једна вест стигне из Рима у Венецију!

Краљевска библиотека у Стокхолму поседује скупоцену збирку старих европских новина. Уједно се сматра да је то највећа колекција ове врсте на свету.

дили језуити. Најстарији примерак који поседује Краљевска библиотека у Стокхолму издат је 29. октобра 1629. и у њему је штампана једна од првих локалних вести.

Готово у исто време појавиле су се прве недељне новине у Цириху.

Прве до сада познате дневне новине на свету, како је утврдила библиотека у Стокхолму, штампане су у Лајпцигу.

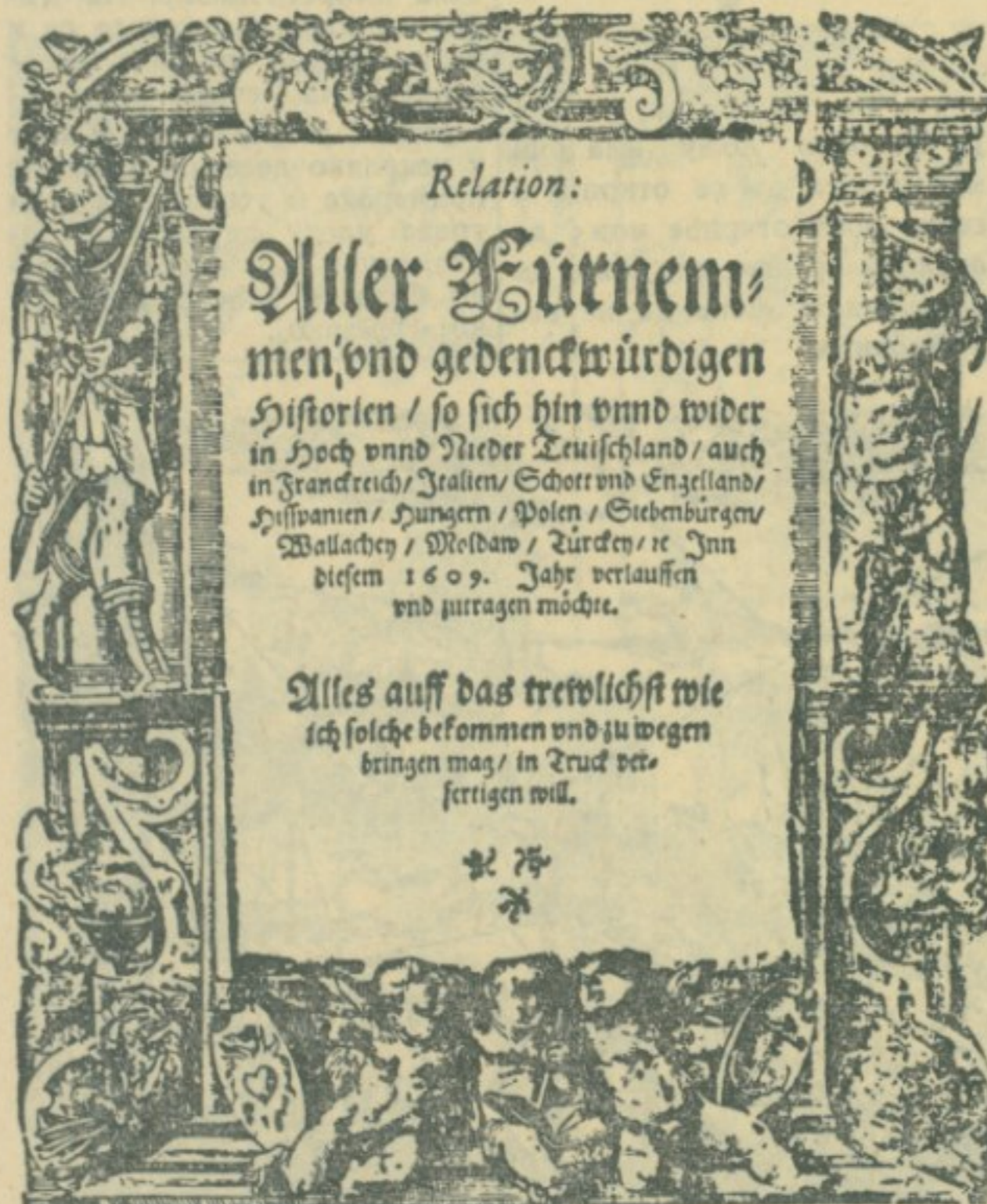
Белгија је завичај првих илустрованих новина које су излазиле у Антверпену. И ове новине су пре штампања пролазиле кроз строгу цензуру. У јануару 1621. појавила се у овим новинама прва новинарска патка. На насловној страни изашла је фотографија жене изборног кнеза на самртничком одру. Међутим, кнежева жена је била здрава и умрла је тек 1662.

У Амстердаму, у Холандији која је тада била на врхунцу економског процвата, такође су штампане прве новине на француском језику, које је издавао Каспар ван Хилтен, исти онај који је покренуо прве

побојао се за свој престиж и кратким поступком забрањено објављивање вести из иностранства. Лондонски књижевник Натанијел Батер и Николас Бурн били су први енглески издавачи који су стекли привилегију да опет штампају вести из иностранства.

У Шведској је 1624. објављено нешто слично новинама. Изгледа да се радило о извештају који је излазио два пута годишње. Иначе, најстарије новине, које још и данас излазе јесу шведске „Post-och-Inrikes Tidningar“.

Прве италијанске новине појавиле су се без назива 1639-46 године у Ђенови и штампала су их два фирентинска издавача. Док о првим италијанским новинама има врло мало података, у Пољској се зна да су тамо 3. јануара 1661. у Кракову изишле прве новине „Мерукурис Полски“ са поднасловом „Догађаји целог света сабрани у опште информације“. Издавач је био Јан Александер Горчин, научник, писац и музичар који је одржавао добре везе с дворем и тако располагао

НОВИНЕ „RELATION“ ИЗАШЛЕ СУ У СТРАЗБУРУ 1609. ГОДИНЕ. ТО СУ ЈЕДНЕ ОД ДО САДА НАЈСТАРИЈИХ ПОЗНАТИХ НОВИНА.

ПРОДАВАЦ НОВИНА И ТОРВАР ИЗ 17. ВЕКА.

ИЗ МРЖЊЕ

Један послон човек на Перуће у Италији, и наче велики противник аутомобила, оставио је 12. маја 1959. године целокупно своје богатство од 20 милиона лира шесторици возача фијакера који су још обављали у граду тај посао. Као главни разлог за овај поступак, написао је у тестаменту: „Из мржње према возилима са бензином“.

САМ СЕБИ СУДИЈА

Пре извесног времена у општински затвор у Фајетвилу у Америци успео је да се неопажено увуче један пијанац и затвори у једну празну ћелију. Кад су га пронашли и упитали за разлог ове неочекиване посете, он је одговорио: „Знао сам да сам сувисше пијан и да бих због тога свакако добио два дана затвора. Међутим, како не волим да имам директне контакте са полицајцима то сам сматрао да је овако боље“.

КАКО ЗАШТИТИТИ ШУМУ

МЕДВЕДИ «ДРВОЈЕДИ» ОСУЂЕНИ НА СМРТ

Мало је познато да уништавајући шуму медведи наносе штету готово једнаку оној коју почиње тамна дивљач и нападајући стоку. Једући младо дрвеће и љунтећи кору са стабала они наносе милионску штету дрвној индустрији. У САД сматрају да је за сада једини начин да се медведи спрече у томе — убијају их. Међутим, стручњаци за шумарство и лов као и научници нису одустали од тражења неког бољег начина: да се медведи не истребљују а шума ипак заштити. Само у држави Вашингтон прошле

године утрошено је преко 200.000 долара у те сврхе. У овој држави убије се годишње око 5.000 медведа пошто су други „мирољубивији“ покушаји пропали. Прво је организована акција да се медведи хватају и смештају у неку врсту резервата. Али, ухватити медведа је врло тешко и резултати су били слаби. Затим је неко предложио: треба помоћи медведима остављајући храну у шуми па онда неће упропаштавати шуму. Али и тај покушај није показао никакве резултате: мада су медведи добро хранљиви они су, вероватно као

неку посласницу, и даље јели шуму. Исто тако употребљавана су разна хемијска средства којима се прскало дрвеће, па ни то није помогло.

Највећу штету медведи чине после зимског сна. Тада сваки медвед уништи дневно око дваест стабала и та рушилачка сезона траје пуна два месеца. Просечно сваки медвед направи дневно штете у вредности око сто долара.

Све до пре двадесетак го-

дина људи нису били свесни величине штете коју медведи изазивају у шумама. Тек кад су зашли мало дубље у шуму и потражили за праћом, наишли су на хиљаде и хиљаде стабала на којима је кора поједена због чега је дрвеће почело да се суши. Медведи не уништавају само кору већ и површински слој стабла тако да оно више није ни за какву употребу.

Неки биолози сматрају да се у кори дрвета налази извесна материја која је неопходна организму медведа, исто онако као што болесна мачка или пас једу траву. Међутим, велики број научника супротног је мишљења и сматра да је главни разлог због чега медведи нападају шуму ипак — глад.

Све до 1941. године шумске компаније су се уздржавале од предузимања драстичних мера, али како нису могле да заштите шуме на други начин, најмиле су професионалне ловце у борби против медведа, који на ову крупну дивљач иду углавном наоружани специјалним клопкаматешким преко 20 килограма. Од свих професионалних ловаца највише је успеха имао италијански Цек Олдрих из Каста Рокка који је сам начинио клопку без које не иде у лов на медведе. До сада је убио 415 ових животиња од којих је преко 300 било теже од 150 килограма. Стотину медведа је убио гонети их поима док су сви остали страдали нападајући у клопку.

„Када упадне у клопку медвед се не бори дуго да се ослободи као што то, на пример, чини вук. Он се брзо мириса судбином. Али он још није готов. Да би убио медведа ловац треба да му при-

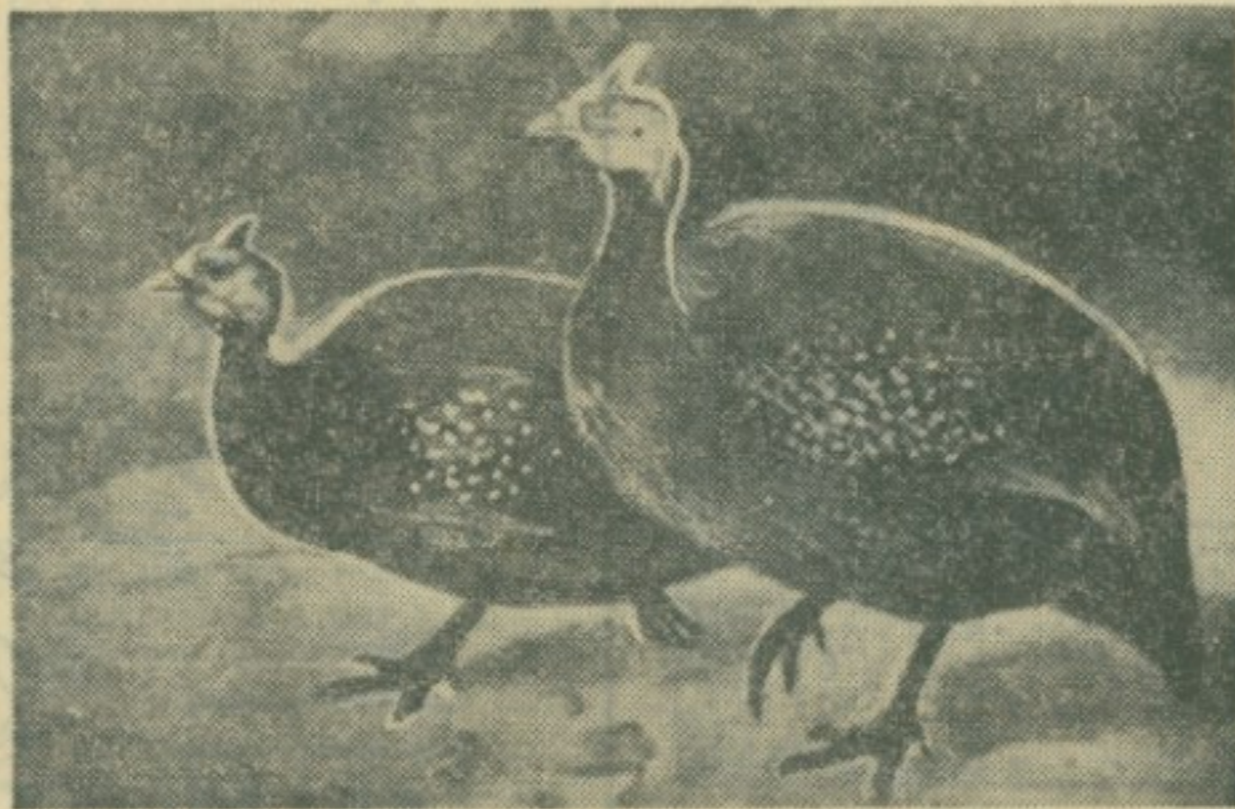
ђе сасвим близу, пошто се клопке стављају у густу шуму. А приликом медведу није ни најмање пријатна ствар — каже Олдрих.

Уз то је потребна велика вештина да се замка постави а да је медвед не открије. На ипак управо велика опрезност стаје медведа главе. Наиме, медвед најрадије иде утабаном стазама тј. гледа да стане у исти траг којим је други медвед прошао пре њега. Ловци управо то користе: праве лажне трапове испод којих постављају замке тако да кад медвед стане на тај траг, замка га шчепа за ногу и — више му нема спаса.

Даг Пирсон, шеф Центра за истраживање шума каже: „Наука у ствари врло мало зна о навикама медведа. Ми такође мало знамо о исхрани медведа. Да бисмо нешто више сазнали о свему томе у последње време је уведена пракса да се ухаћеном медведу веже радио-одашњач око врата и на основу тог је могуће пратити га и уловити. Али, први резултати нису баш охрабрујући. Од десет медведа на којима је вршена проба на радио-одашњачима, пет је нестало у непознатом правцу. Три медведа су успела да скину огрлицу са врата тарајући врат о дрво, један одашњач се покварио а само један је показао извесне резултате.

Исто тако научници пажљиво студирају садржину утроба убијених медведа да би се утврдило шта им је главна храна, које сокове имају пре а које после једења дрвећа. Засад се још не зна да ли ће ова ова испитивања дати неке значајније резултате. До тада, медведи ће своју халалљивост плаћати — кожом.

И ЛЕПА И КОРИСНА ПТИЦА

ПАТУЉАСТА ЂУРКА

Пре много векова бела ђурка се увозила из Мађарске и Холандије у Америку највише у државу Вирџинија, у источном делу САД. Одавде су је поново извозили у Европу, сада под именом „вирџи-

нијска ђурка“. Овај назив међутим нема никаквог основа јер и у Америци белу ђурку називају „белом холандском“.

Бела ђурка у последње време знатно потискује америчку бронзасту ђурку, јер је лакша и погоднија за буџет мањег домаћинства, док бронзаста више одговара прехранбеној индустрији. Њена тежина је просечно 2,7 килограма док бела холандска тежи најмање пет килограма.

ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ ЖИВИНАРСТВА

Бела јаја носе све лаке расе са белим подушњацима, а све остале расе са црвеним подушњацима носе јаја са тамнијом љуском.

Све кокошке имају обично четири прста изузев расе „фаверол“, чије кокошке и петлови имају по пет прстију.

Зрнаста храна (пшеница, кукуруз, јечам и оvas) најпогоднија је за исхрану живине. Међутим, то се не може рећи за раж, јер је тешко сварљива и изазива код кокошију и друге живине згрушњавање крви.

ПОСЛОВИЦЕ АФРИЧКИХ НАРОДА

Лепим речима и змију неш из њене рупе измамити. Таласи никог не чекају. Врач не лечи сам себе.

Онај кога је ујела змија боји се кад угледа и влат траве.

Дубока тишина крије у себи тутањ.

Вода у кокосовој љусци море је за мрва.

Ономе ко копа бунар не одречи да пружиш гутљај воде.

ШЉУНАК ОД ПОРФИРА

Недавно су на француском Националном путу у дужини од 80.000 километара радници уштраивали у свеж битумен смесу начињену од каучука и шљунка иситњеног од порфира (нарочито тврде стене). Француски стручњаци за путеве надају се да ће овим поступком обновити већ постојећи пут а истовремено и спречити клизање возила за време кише и поледнице.

На нашим фотографијама приказане су бисерке — птице из породице фазана, род кока. Код нас их зову још и моркама или мисиркама. Има их око двадесет врста. Све ове птице по реклом су из Западне Африке, Гвинеје, Сенегамбије као и са Мадагаскара, где и данас живе као дивље птице.

Припитомљена бисерка није само украсна птица, она је и корисна али само када се не држи затворена. Тада највећи део потребне хране пронађе сама и једино увече треба јој дати мало зрнеља. Научно јој је име Numida meleagris. Бисерке снесу просечно годишње сто јаја, која се сматрају за нарочити деликатес. И месо им је одличног укуса и слично месу фазана и јаребице. Чорба од старијих бисерки јако је укусна. Иначе, одгајити ове птице данас није нимало тешко.

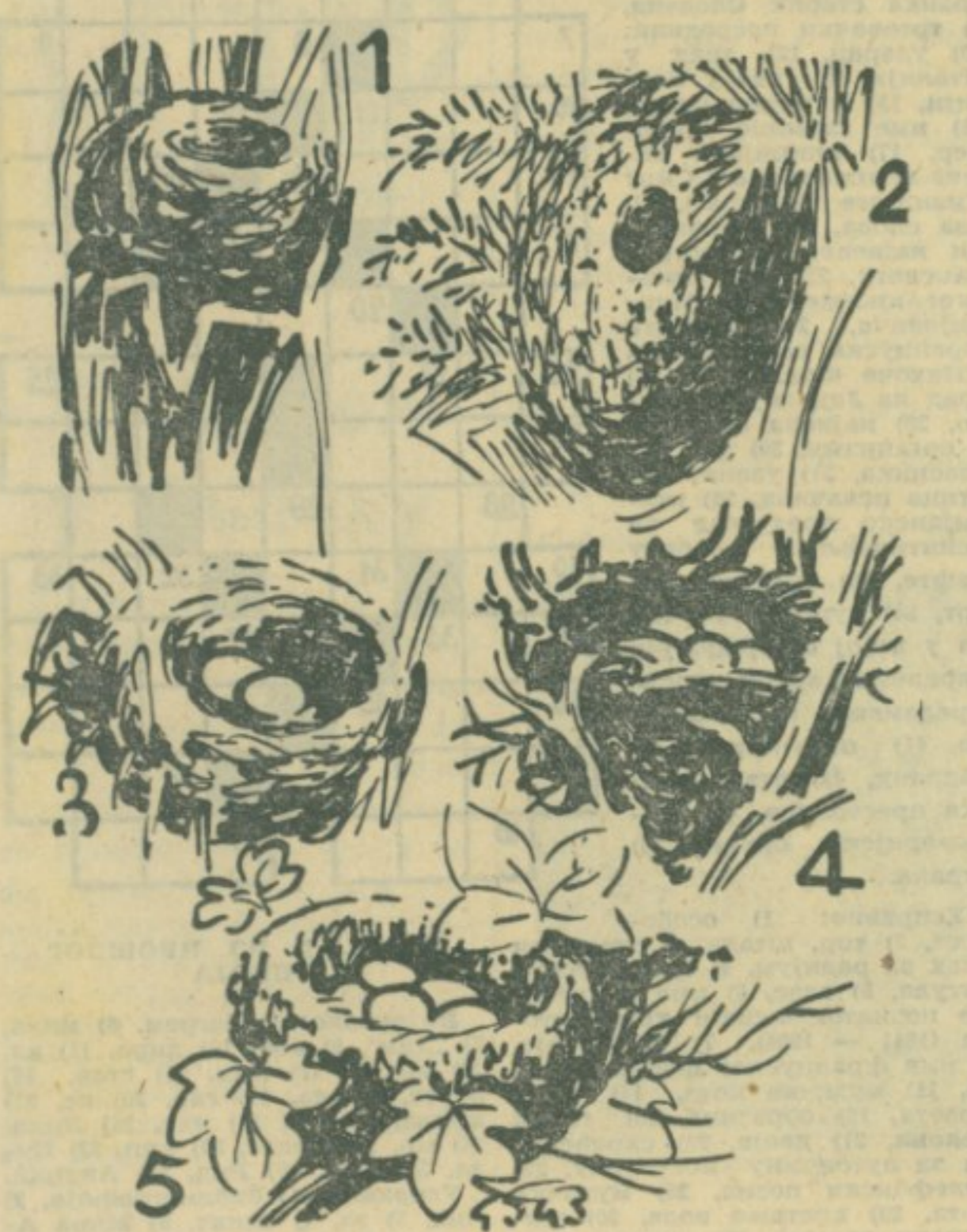
По једној старој грчкој легенди, коју пет векова пре наше ере помиње грчки песник Софокле, сестре Мелеагре, неутешне због смрти свог брата, претвориле су се у птице. На њиховом перју следеле су се сузе, као бели бисери. Отуд су птице назване мелеагридама. Стотину година касније, у време кад је живео велики природњак Аристотел, бисерке су у већим јатима увожене у Грчку где су их сматрали светим животињама. Нарочито много их је било на острву Лерос.

За време пунског рата, око 200 година пре наше ере, бисерке су доспеле у Италију из Нумидије, једне области данашњег Алжира, где су их прозвали „афричким кокошкама“ (Gallina africana). У Риму печење од њих било је посебно цењено. Са пропању римског царства све више је ишчезавала ова корисна птица, не само у Италији, већ и у другим земљама Европе.

Тек око 1500. године бисерка поново почиње да осваја љубитеље живине у многим европским земљама. Португалци су приликом својих путовања морима око Африке почели да увозе бисерку у Европу и тако се она раширила по многим земљама овог континента. У 18. веку многобројна јата ових птица одомаћила су се не само у Португалији и Шпанији, већ и у Италији, Француској, Немачкој и Енглеској. Ускоро по открићу Америке Шпанци је преносе и у Нови свет, где се бисерка нарочито размножила као полудивља птица у великим јатима на Антилским острвима, великој групи острва између Северне и Јужне Америке.

ЧИЈА СУ ГНЕЗДА?

Знаете ли којој птици припада које гнездо на нашој слици?

ОДГОВОР: Гнездо број 1 направил је птица грмуша, број 2 — сеница, 3 — црвендаћ, 4 — кос и 5 — царих.

Најчистија со

Стручни сарадници највеће хемијске лабораторије у Питсбургу, у Америци, „одгајили“ су кристале соли дугачке преко 60 сантиметара и пречника од 125 милиметара. У тим кристалима на једну милијарду атома соли долази само један атом примеса. Добијени кристали прозачнији су од најчистијег стакла.

ПАПАГАЈЕВО ЛАЈАЊЕ

У Минхену се недавно збио занимљив случај. Једне ноћи у улици Линдвурм пролазницима је пао у очи један човек који је трчао док се за њим разлегао бесан лавез. Најчудније је било то што пса нигде није било. Пролазници су зауставили сумњивог човека и позвали полицију. У полицијској станици утврђено је да је човек који је трчао провалник. Те ноћи он је опљачкао један стан: покупио је новац, сребро и као приде узео је и једног папагаја. Ко зна из каквих разлога папагај је на улици почео да имитира псећи лавез. Провалник је помислио да га жури неки пас па је стао да трчи чиме је на себе привукао пажњу пролазника.

ОТВОР ОЧИ

ИСПРЕД КОВАЧНИЦЕ

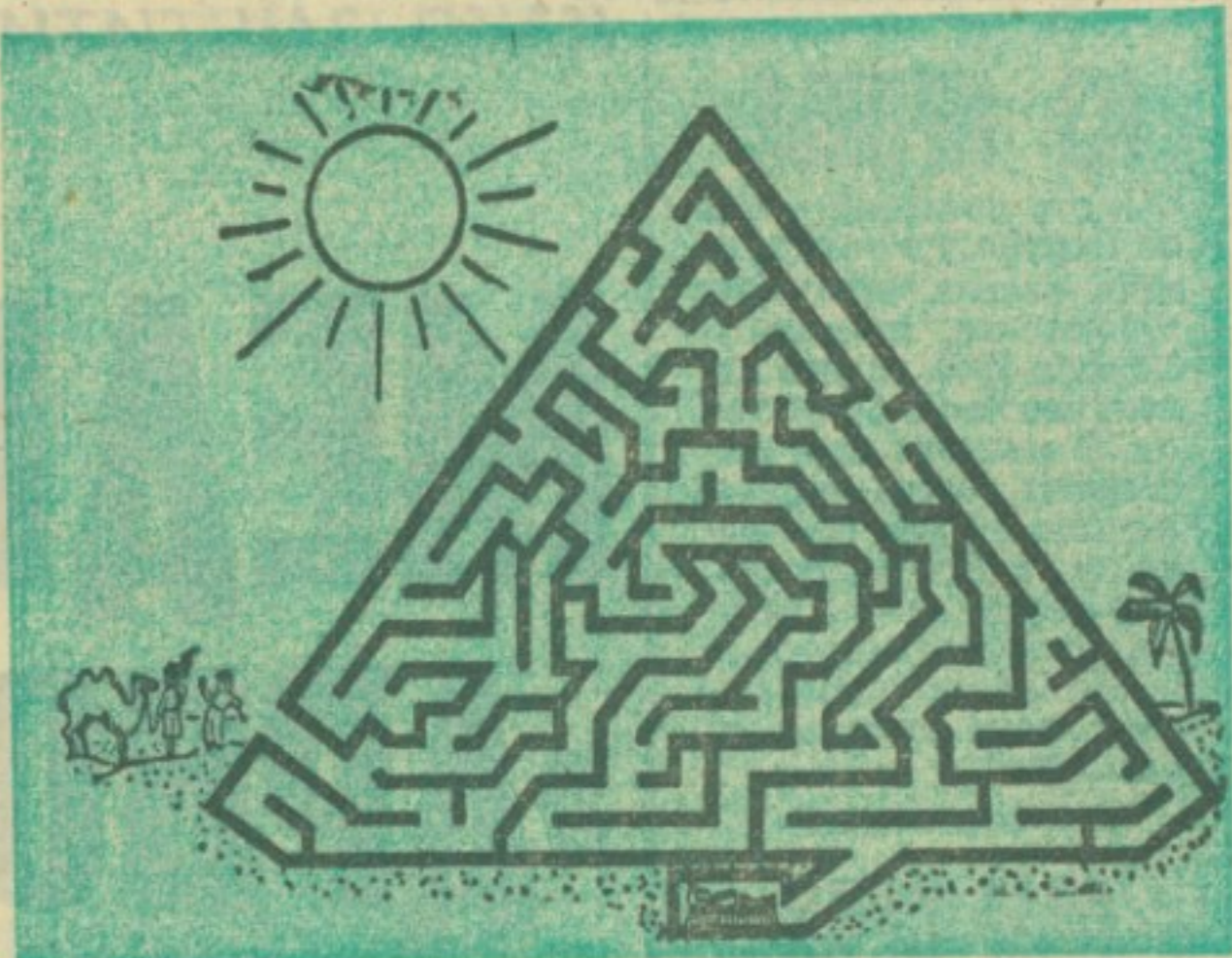

Расејаност нашег илустратора почела је већ да нас забрињава. На његовим сликама све чешће налазимо грешке. Судите сами. На цртежу који данас објављујемо насликао

је га невоља задесити. Кад је пролазио испред ковачнице изненада је на њега насрнуо ковачев пас који га је не само ујео, већ му је подерао нове панталоне. На месту догађаја, поред пострадалог — ковача и нашег илустратора, нашло се још само двоје деце. Њих, разуме се, пострадали човек није могао узети за сведоке. Због тога је замолио нашег илустратора да му на суду буде сведок. Овај је пристао и да би његово сведочење било што веродостојније, узео је свој блок и скицирао место догађаја и сам догађај. Али, на суду су одбили да приме тај цртеж као доказ јер је судија приметио да је наш илустратор направљено на њему три крупне грешке. Које?

Одговор:

оменов — Лпипкопкоп еј оилзекн њвон илзлс 3
вивоногелпел вивоно
уо ен виволе л ижрл еш
ијок аниакл уакоу 2
оовн наиво л
еј вивезавев, вивепош гред
оже е е еу олзекл и ел
-ликзели вивк вивилзекл
је ови ирод вивилзекл

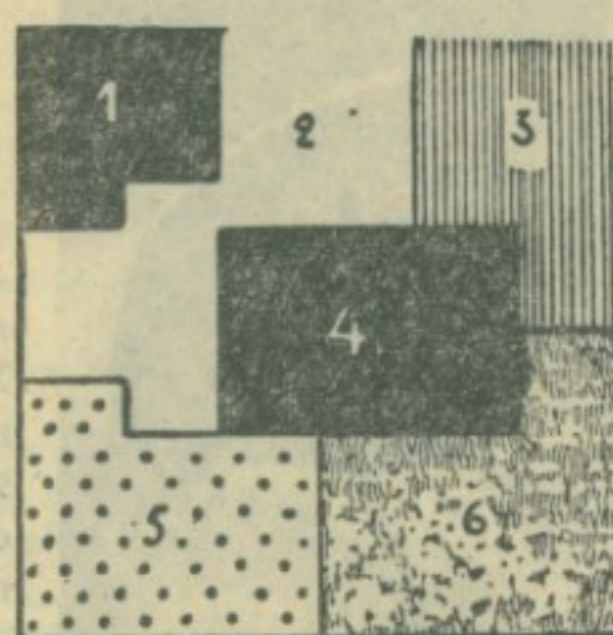

ФАРАОНОВА ГРОБНИЦА

Ви свакако знате да су египатски фараони подизали пирамиде, у ствари велелепне гробнице. Фараонов гроб налази се дубоко, у дну пирамиде и до њега није било лако продрети. А било би занимљиво разгледати унутрашњост пирамиде и видети гроб

нију једног фараона. То су наумила да учине и ова два путника која су на камилама дошла до пирамиде и сад стоје крај улаза у њу. Уз вашу помоћ можда ће и успети да се снају у лавиринту ходника којима је испресецана унутрашњост пирамиде.

МАЛИ КЛОВН

Најзад је мали клоун нашао кључ од кавеза и ослободио папагаја. Да би му некоко захваљујући, птица је предложила малом клоуну да јој се испне на леђа и да зајед-

но крену, односно одлете, у шетњу. Наш мали пријатељ с одушевљењем је прихватио овај предлог. И ево већ су се винули у ваздух. Два голуба која су се наша на облич-

њем крову зачуђено су гледала необичну птицу и још необичнијег јахача. Папагај се спустио на највишу јелу недалеко од великог парка. С те високе осма-

трачнице видела се цела околнина. Папагај је почео да објашњава свом пријатељу: „Видиш, ту поред парка налази се једна башта са цвећем, тамо преко је воћњак, а мало даље врт са поврћем. Крај њега је вртларева кућа, око ње двориште а одмах ту је и гаража. А сад, хтео бих да знам да ли умеш до добро проценујеш предмете. Који од ових шест објеката — парк, воћњак, поврћњак, двориште, гаража и кућа — заузима највећу површину? Који долази на друго место, који заузима намањи простор?”

На последњој слици дате су површине свих шест објеката обележене бројевима: 1. гаража; 2. двориште; 3. поврћњак; 4. кућа, 5. воћњак“ 6. парк.

Ако решите овај задатак пре малог клоуна, а ви му јавите одговор.

Одговор:

вн и (9) ежерај лјајл крај
вн и (9) ежерај лјајл крај
(9) ежерај лјајл крај
(9) ежерај лјајл крај
вн и (9) ежерај лјајл крај
вн и (9) ежерај лјајл крај
вн и (9) ежерај лјајл крај
вн и (9) ежерај лјајл крај
вн и (9) ежерај лјајл крај
вн и (9) ежерај лјајл крај

НАПРАВИ САМ

АВИОН КОЈИ »ЛЕТИ«

Авион на нашој слици може чак и да »лети« а није га тешко направити. Журети за њим лепо ћете се забавити у

летње дане распуста који налази. Да бисте га направили треба да имате: чврсти тањи-

картон пет штапића ширине 3,3 милиметра, тању жицу, 2 точка величине 1 до 3 сантиметра, елису дугу отприлике 13 сантиметара (точкове и елису су вероватно већ имате од неког старог авиона или аутомобилчића а можете их и направити од картона), алуминијумску цев, ластичу, безбојни лак, целофан или комад пластичне материје од кога ћете начинити кабину на авиону и, на крају, још и лепак.

Начин прављења: од картона исечите дупле делове обележене на нашој слици бројевима 1, 2, 3, 4. Затим изрежите делове обележене са А, Б, В, Г. Да би авион био стабилнији, ставите са унутрашње стране исечене штапиће-појачиваче обележене са Д, Ђ, Е, Ж, З.

Кључ авиона направите од картона величине 3x3 сантиметра и кроз њега провучите малу алуминијумску цев да би касније кроз њу провукли осу елису коју сте начинили од тање жице. Ластичу ставите на задњи крај жице дуге 6 сантиметара (Г). Заплетите оба дела обележена бројем 4 на крила (Ј). Такође заплетите и прикључне точкове (чврсти држачи од жице треба да буду високи 6 сантиметара) за унутрашње штапиће-појачиваче на местима обележеним са (К). Облепите труп авиона а затим му припојте оба крила, само при том пазите да му дате правилен (клинаст) облик.

Пређите преко трупа и крила безбојним лаком и оставите авион да се добро осуши. Ако авион приликом летења, које настаје завртањем елисе, односно ластича (принцип је исти као код аутомобила-амфибије који смо објавили у претпоследном броју) извукла ола на реп авиона заплетите парче олова, а ако се пак прогибе ставите олову на »нос« авиона.

Практична примена

— РЕКЛА САМ ТИ ДА ЈЕ ОВО НАЈПРАКТИЧНИЈИ НАЧИН ЗА СУШЕЊЕ РУБЉА.

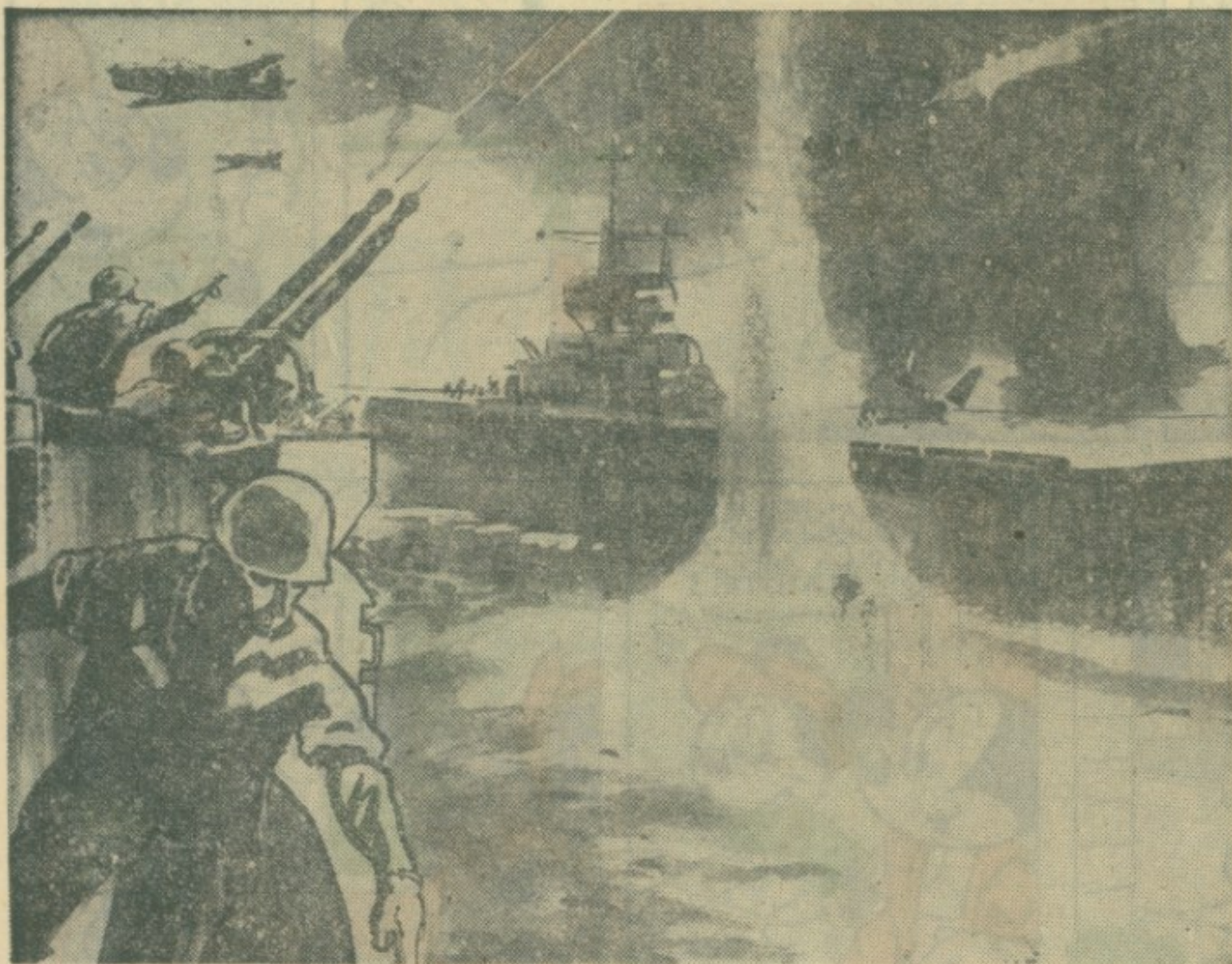
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) документ, 7) припадник оградња старих Словена, 8) трговачки посредник, 10) ударац, 12) град у Италији, 13) град у Белгији, 15) музички израз, 16) име глумице Гарднер, 17) иницијали нашег књижевника („Смрт Смаил-аге Ченгића“), 19) два слова, 20) становници највећег полуострва на свету, 22) име полског књижевника Мицкијевича, 24) позната француска списатељица („Нахоче Франсоа“), 26) град на Јадрану, 27) стадо, 28) највећа артерија у организму, 30) два сугласника, 31) узвик, 32) птица певачица, 34) италијанско предузеће за испитивање и прераду нафте, 36) градска четврт, 38) хуприја, 40) тачка у којој се сједињују паралелни зраци после прелазња кроз сочиво, 41) полуострво на Јадрану, 42) стара српска престоница, 43) артиљеријско оруђе, 44) страна.

1	2	3	4	5	6
7		8			9
10		11	12		
13		14	15		
16		17	18	19	
		20		21	
22	23	24		25	
26			27		
	28	29			
30		31	32	33	
34	35	36	37		
38		39	40		
41				42	
43				44	

Усправно: 1) особениост, 2) тор, штала, 3) хемијски знак за радијум, 4) стара турска титула, 5) глас, 6) име и презиме познатог чешког композитора (1841 — 1904), 7) предворје, 8) име француског пенача Росија, 11) музичка нота, 14) плод хрasta, 18) образина, 20) горки лекови, 21) двоје, 22) скраћеница за аутономну покрајину, 23) телефонски позив, 25) музичка нота, 29) кретање воде, 30) шаховски термин, 32) главни град УАР, 33) узрас, 35) једнако, 37) два сугласника, 39) морска животиња.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) багрен, 6) мина, 7) „дим“, 9) аба, 10) лира, 11) ал, 12) викар, 13) лик, 15) став, 16) аорта, 18) ла, 19) гар, 20) не, 21) круна, 23) чр, 25) вал, 26) Лика, 28) аф, 29) Делос, 30) кип, 32) Пива, 33) ајај, 35) Рид, 36) Андрић. Усправно: 1) библиографија, 2) Ана, 3) га, 4) едикт, 5) Мира Алечковић, 6) магла, 8) марва, 10) Лиса, 14) краул, 17) трн, 21) квака, 22) Ален, 24) расад, 27) Илири, 31) Пан, 34) Ј(ован) Д(учић).

У рану зору, 26. октобра 1942. године, 61. ескадра америчке Јужнопаоци фичке флоте пловила је у борбеном поретку. Командант ескадре контраадмирал Томас Кинкалд налазио се на командном броду, носачу авиона „Ентерпрајз“. Кад га је његов ваздушни извиђач поручник Тери позвао радиом и обавестио га да се јапански ловац „кате“ приближава ескадри, било је тачно пет часова изјутра. „Кате“ је припадао првој дивизији јапанских носача авиона вицеадмирала Куиши Нагума, који је у својој дивизији имао три носача авиона и 157 бомбардера и ловаца.

Бојни брод „Јужна Дакота“, тешка крстарица „Портланд“ и осам тешких разараача стали су да се припремају за одбрану. Око седам часова све је било спремно за борбу. Јапанска ескадра је била удаљена око 120 миља, али су њени авиони већ открили 61. ескадру. Командант носача авиона „Хорнет“, капетан бојног брода Чарлс Мејси, прикупио је посаду и саопштио им да брод неће напуштати, без обзира на ситуацију.

— Од нас зависи да ли ћемо умрети или победити! — рекао им је на крају. Морнари су потрчали ка челичним топовским куполама и заузели борбена места.

Погледи приковани за небо

Седам разараача и четири крстарице — на борбеним мес-

ВАТРА НА ПАЦИФИКУ

Како су ратни хроничари видели једну од најсуровијих битака прошлога рата, војену између америчке и јапанске флоте на Пацифику.

тима, ескадра лагано плови. То су последњи тренуци пред напад. Небо је потпуно чисто, контролише га 38 ловаца изнад ескадре, на свим висинама. Неколико стотина топовских и митраљеских цевки уперено је у небо. Очи америчких војника исто тако. Докле год око допире само јутарње плаветнило, нигде не пријатеља.

У 9 часова сирене су заурале. У ескадри су грозничавом брзином извлачили муницију из складишта. У ваздуху се осећала напетост, чекала се само команда.

Онда је небо изнад ескадре уздрхтало од снажне топовске пуцњаве. Покушај једног јапанског бомбардера „вал“ да се обруши на ескадру са висине 8.000 метара ставио је у покрет све топове ескадре. Апарат је нестао у експлозијама граната.

Са „Хорнета“ су узлетели сви авиони. Неколико минута после ове сцене, са истока се чула страшна бука. Јапански

бомбардери су се вертикално обрушавали на „Хорнет“. Носачи авиона, крстарице и разараачи — сви се бране топовском ватром. Огромни водени стубови од авионских бомби заклањају артиљеријским видик. Небо се претворило у прави пакао.

Јапански бомбардери распадају се у ваздуху и запаљени падају на бродове или се разбијају о пучину. Један јапански „вак“, који се пробио кроз артиљеријску брешу, однео је цео десни крмени део палубе за полетање на „Хорнету“. Од 27. јапанских бомбардера, 25 је запаљено у ваздуху.

Између ватре, воде и смрти

Други талас јапанских бомбардера „вал“, са педесетак пратећих ловаца „кате“ није изненадио ескадру. Између америчких и јапанских пилота водно се ваздушни бој на живот и смрт. Артиљеријска

ватра без прекида је сипала челик. Небо изнад ескадре горело је. Тукли су се сви, у ваздуху и на бродовима.

Два торпедоносца „кате“ пробила су се кроз противавионску ватру. Распали су се на палуби „Хорнета“. Затим су још три бомбе од 250 килограма пробиле палубу. На левој предњој галерији сручио се још један бомбардер и готово је потпуно однео. Однео је и дизалицу за авионе. Брод је био сав у пламену. Људи су пуцали из ватре, давали се у води. Пламен је беснео од крме до прамца. Морнари су гасили брод и пуцали. Борили су се између воде, ватре и смрти.

Док у 61. ескадри горе „Хорнет“ и два разараача, амерички пилот Џон Линч однео је командни мост крстарице „Шикума“ заједно с адмиралом Комуром. Пет јапанских бродова је горело док су се морнари давили и скакали у воду на којој је горело дебео слој нафте.

Носач авиона „Хорнет“ био је у пламену и нагнут осам

авиона „Ентерпрајз“ једва је остао на површини, док су по ред њега пала 32 јапанска авиона. Једна бомба пробала је његову палубу, на 15 метара дубине експлодирала и бацила у ваздух авион са чувеним храбрим ваздушним стрелцем Преслијем.

Слетање у пламен

Командир једне јапанске ескадриле летео је изнад саме морске површине и зарно се у бок разараача „Смит“. Улетео је кроз челичне табле заједно са пилотском кабином, док је половина трупа бомбардера и ловаца долазе са обе ескадре. Пилоти су изморени у ваздушним борбама, нестаје им гориво, немају где да слете.

Док се страшне сцене са ватром и водом одвијају на разараачима, крстарицама и носачима авиона, у ваздуху тек настаје драма. Нови талас бомбардера и ловаца долазе са обе ескадре. Пилоти су изморени у ваздушним борбама, нестаје им гориво, немају где да слете.

То су последњи тренуци ка да још могу остати у ваздуху. Круже изнад својих запаљених носача авиона, траже одобрење за слетање док пламен раздира палубе. Морнари последњим напорима гасе пожар, туку се топовима и припремају палубе за слетање.

Неки амерички пилоти слетели су на запаљене палубе, утонули у пламен и с друге стране листе слетели у море. Док они траже спас у слетању, други пилоти напуштају авионе и спуштају се на пучину падобранима.

Морнари последњом снагом рашчишћавају листе које нису потпуно уништене и примају на слетање један по један авион. Чим пилот напусти кабину, морнари бацају авион са палубе у море да би могли да приме следећег пилота и спасу га сигурне смрти.

Јапанци су у овој бици изгубили све авионе и повукли су се оставивши 4.000 људи у мору.

Десте ни ветр пучи

...казалке познатог часовника „Биг Бен“ који се налази на торњу Вестминстерске палате

у Лондону дугачке су четири метра и скоковито се померају по петнаест сантиметара.

...најдужи тестамент за који се зна оставила је почетком овог века Американин Фредерик Кук. Тестамент је износио четири позамашне укоричене књиге са 95.940 речи.

...на већини тркачких аутомобила задњи

точкови су већи од предњих.

...за време влатне грознице на Аљасци све цене страховито су порасле, нарочито цене намирница која је било тешко добити. Тако је, на пример, туђе јаја стајало око 70.000 динара.

...омиљено пиће старих Германа звало се „мет“ и било је нека врста медовине.

...највећи новац на свету кован је у 16. ве-

ку у Шведској. Био је од бакра, тежак 22 килограма и имао је пречник од 82 сантиметра.

С шойом у њачку

У америчком граду Сиракузи гангстери су опљачкали сеф једне велике трговине помоћу противтенковског топа. Неколико граната малог калибра било је довољно да се пробије тешки оклоп сефа. Пуцњи из топа нису привукли пажњу ноћних пролазника и стражара јер је читав зграда обложена материјалом који упија звуке. Као успомену на своју „посету“ провалници су оставили испред кесе троноги топовски лафет.

КАО СКАДАР НА БОЈАНИ

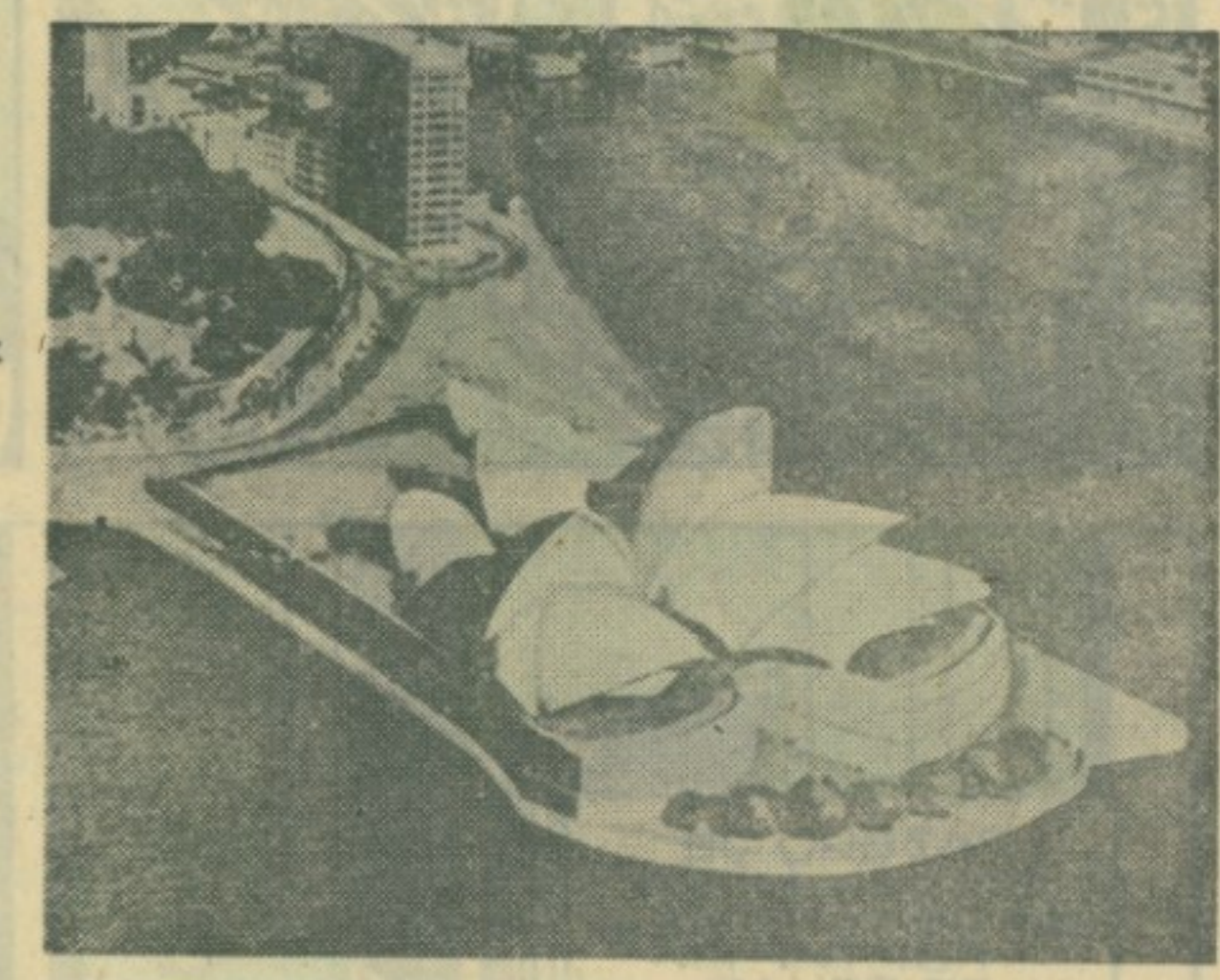
Од првог јануара 1957. године најпре цела Аустралија а ускоро, захваљујући штампи, и архитекте и инжењери целог света почели су да се интересују како ће изгледати и кад ће коначно бити довршена будућа зграда опере у Сиднеју. Главни разлог недовршавања изгледа лежи у томе што су пројекти за њену изградњу претрпели многобројне измене. Зато се њено завршавање, предвиђено за 1960. годину, продужило све до данас па се чак говори да ће зграда бити завршена тек 1968.

Наравно, да је ово одуговлачење повукло за собом и огромне трошкове и то је оно што грађане Аустралије данас највише и забрињава.

Према замисли њеног пројектанта данског архитекте Јерна Утсона, који је са својим пројектом победио на конкурс на коме је учествовало преко 900 учесника 30 националности, зграда је требало да има облик једара на ветру. Међутим, после многобројних измена у пројекту од „једара“ су постале „шкољке“, што је опет захтевало

изванредно компликоване техничке захвате. Само због ове измене изградња је продужена још 18 месеци.

Иако Сиднеј има 2.300.000 становника сматрало се да сада опере ипак неће преко целе године бити пуна. Због тога је у згради поред велике сале са 2.800 места за симфонијске концерте, велике опере и балете предвиђена и једна мала сала за комедију, мање опере и камерну музику. Опера има још и додатни пројекат за мали авангардни

театар са 430 места и салу са 300 седишта за реситале. Али, каква ће коначан спо-

СИЛОМ РЕКОРДЕР

Двадестогодишњи „молер“ Роже Шарлот из Манса, у Француској, испевши се на врх једних лествица на развлачење дугачких двадесет метара бојно је настрешину крова. Јак налет ветра заклатио је лествице. Младић је имао таман толико времена да се ухвати за ивицу крова пре но што су лествице па-

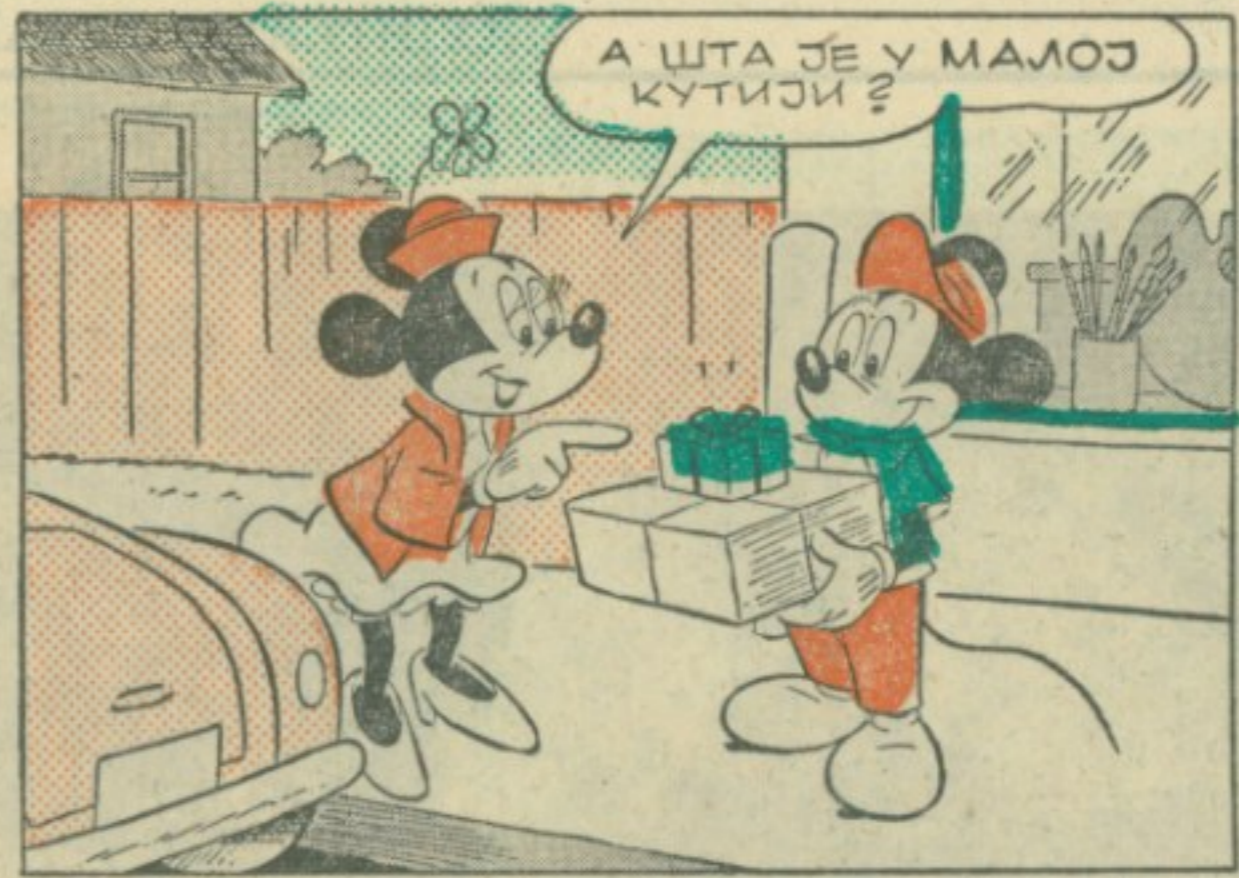
ле. Тако је и против своје воље Шарлот поставио својеврстан рекорд: висно је 35 минута пре но што се стигли ватрогасци и скинули га с крова.

Микроорганизми пуне батерију

Микроорганизми који живе у соку кокосовог ораха стварају извесну количину електричне струје, тврде амерички научници. Тако један кокосов орах може својом струјом да напаја једну малу батерију у току 50 часова. Овако напајане батерије могу се употребити у транспортним радио-пријемницима.

WALT
DISNEY

МИКИ

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

